

Semesterprojekt

REENACTMENT

Cecilie Skov – studie nr.: 54556
Kenneth Hallas – studie nr.: 55546
Oscar Haugaard – studie nr.: 55550
Stefanie Torndal – studie nr.: 55270
Nikolaj Hattens Glemø – studie nr.: 54441
Simone Maja Andersen – studie nr.: 54334
Jesper Krogh Lindhardtzen – studie nr.: 54260
Annagrethe Heuser Mortensen – studie nr.: 54387

Dato: 18/12-2014
Antal anslag: 203.287
Vejleder: Anette Elisabeth Warring
RUC, Hum Bach, hus 5.1: gruppe 12

Abstract

The project seeks to answer a number of questions, concerning the Danish Viking re-enactment community.

The members of the Danish Viking re-enactment community seek to re-enact, interpret and experience the Viking age. The re-enactors use the insight they acquire through books, archaeological relics and their own reflections to create historical ‘accurate’ recreations of settlements, markets and battlefields. Each of these recreations depict vastly different aspects of the real Viking community, which is most notorious for its (in) famous raids. The raids abroad are among such subjects, which the re-enactors do not wish to re-enact. They do, however wish to re-enact essential parts of the everyday life as they imagine it could have been, including, artisanship, trading and combat. These three re-acted professions divide the re-enactment community respectively.

The concept *Authenticity*, defined as both the historical accuracy and the individual experience of interconnection between the “constructed world” and the “real world”, plays a crucial role in re-enactment. In order to achieve both of these distinctive definitions, re-enactors go to great lengths to ensure their equipment and ‘roles’ are accounted for historically, in order to not only show historical accuracy, but to create the proper environment in which the re-enactors can experience moments of aforementioned interconnection between past and present.

Members of Danish Viking re-enactment community form identities due to their involvement with the Viking age. A select few have converted to the old Scandinavian Asa-belief in order to narrow the gap between modern age and the Viking age. Through the re-enactors engagement with traditions and customs of the Viking age, three different layers of identity are affected; individual identities, collective identities in the groups and Danish national identity.

History is in re-enactment interpreted, not as distant events disconnected from the present due to their distance in time, but as tangible narratives, connectable to the present through studies, involvement and reflectivity.

Vikingerreenactment

Indholdsfortegnelse

ABSTRACT	2
VIKINGEREENACTMENT.....	3
INDLEDNING.....	5
PROBLEMFORMULERING.....	6
BEGREBSFORKLARING.....	6
DIMENSIONSFORANKRING.....	7
AFGRÆSNING AF PROBLEMFELT.....	7
PRÆSENTATION AF FORSKNING I HISTORIEBRUG OG REENACTMENT.....	8
SANDSTRÖM: VISITING THE MIDDLE AGES.....	8
DAUGBJERG: “PATCHWORKING THE PAST: MATERIALITY, TOUCH AND THE ASSEMBLING OF ‘EXPERIENCE’ IN AMERICAN CIVIL WAR RE-ENACTMENT”	11
TEORI.....	13
LÆGFOLKS HISTORIEINTERESSE	13
LÆGHISTORIE OG FAGHISTORIE.....	13
IDENTITETSNÆR OG IDENTITETSNEUTRAL HISTORIE.....	14
IDENTITETSDANNENDE HISTORIEBRUG.....	15
LEG.....	16
FØLELSESBETONET TILGANG	17
AUTENTICITET	18
REENACTORENS AUTENTISKE OPLEVELSE.....	19
DEN AUTENTISKE OPLEVELSE SOM EN DEL AF EN GRUPPE.....	21
DYSSIMULATION.....	22
KOLLEKTIVT OG INDIVIDUELT IDENTITETSARBEJDE	25
BEGREBET	25
DET INTERAKTIONELLE PERSPEKTIV	28
NARRATIVER.....	29
METODE.....	30
VIKINGEREENACTMENT	30
FÆNOMENLOGISK BESKRIVELSE	31
HERMENEUTISK FORTOLKNING	31
INTERVIEW OG OBSERVATION.....	32
HISTORIEBRUG - ANALYSESTRATEGI.....	34
AUTENTICITET - ANALYSESTRATEGI	35
IDENTITET - ANALYSESTRATEGI.....	36
PRÆSENTATION AF VIKINGEGRUPPER OG AKTØRER.....	37
VIKINGEGRUPPEN FYRKAT	37
<i>Michael</i>	38
<i>Karin</i>	38
<i>Niels (familieviking)</i>	39
NIDHUG.....	39

<i>Kris Bay Nielsen, Ida Wivel Holm og Jesper L.....</i>	<i>40</i>
<i>Nicolej, Lars og Maria.....</i>	<i>40</i>
BIFROST	40
<i>Hanne og Nanna.....</i>	<i>41</i>
<i>Peter og Ingrid.....</i>	<i>42</i>
ANALYSE AF TEMAER	42
AUTENTICITET	42
FYRKAT.....	42
NIDHUG.....	46
BIFROST	49
SAMMENFATTET ANALYSE AF GRUPPERNE	53
IDENTITET	54
INDIVIDUEL IDENTITETSANALYSE	54
KOLLEKTIV IDENTITETSANALYSE	59
NATIONAL IDENTITET	66
LÆGFOLKS HISTORIEINTERESSE	68
FORMIDLING, FORTOLKNING OG FANTASI	70
FORHOLD TIL VIKINGETIDEN	73
KONKLUSION OG DISKUSSION.....	76
KONKLUSION	76
GRADEN AF AUTENTICITETS BETYDNING.....	77
DEN HISTORISKE INTERESSE OG FORMIDLING	79
REENACTMENTS INDFLYDELSE PÅ IDENTITET	80
OBSERVATION	83
AFRUNDING	83
PERSPEKTIVERING	84
VIDERE FORSKNING – BOURDIEU	84
REFLEKSION OG PROGRESSIONSFOKUS	86
REFLEKSION OG PROGRESSIONSFOKUS.....	86
ROLLER I GRUPPEN.....	87
SOCIAL HÅNDTERING INDEN FOR GRUPPEN.....	87
KRISER – FRUGTBARE OG DESTRUKTIVE.....	88
MØDERNE OG PLANLÆGNING.....	88
NOTATER.....	89
KOMMUNIKATION OG IT	90
LITTERATURLISTE.....	91
BØGER	91
ARTIKLER.....	91
ANDET INFORMATION.....	92

Indledning

Når mange tænker på historie, tænker de ofte på den traditionelle historieundervisning i folkeskolen, hvor man læser den ene bog efter den anden. Her skulle man huske navne og årstal på vigtige begivenheder, som kunne være svært at forholde sig til – det var bare tal og navne. Det samme kan stadig forekomme, når man besøger et museum. Der er måske et enkelt fortidslevn, som er blevet fundet, og så kan man læse lange tekster om, hvad det er for en genstand. Hvad nu hvis man gør op med denne form for historielæring? Lever vi virkelig i en historieløs tid, og er vi sikre på, at vi ikke kan lære noget af historien? Hvad hvis man kaldte det fortid i stedet – ville man så kunne forholde sig til begrebet bedre, og måske endda skabe en interesse og en bredere viden? Det er alment kendt, at hvis man får lov til at røre og opleve noget på egen krop, bliver det nemmere at huske det. Det er, hvad reenactment forsøger at gøre. Reenactment er en måde, hvorpå man kan lade som om, at man lever i fortiden. Uanset hvor meget man lever sig ind i en konstrueret verden, vil det være muligt at huske oplevelsen i længere tid.

Emnet for projektet tager udgangspunkt i reenactment med fokus på vikingetiden. Reenactment er i de fleste tilfælde en fritidshobby, hvor man søger at genskabe en tidsepoke eller en historisk begivenhed.

Reenactment af vikingetiden endte med at være mest appellerende for projektet, da interessefeltet bl.a. omhandler nogle opstillede hypoteser vedrørende en mulig identitetsdannelse og nationalitetsfølelse ift. danskernes forhold til vikingetiden samt de moralske aspekter knyttet til vikingetiden; hvad bliver undladt og hvad er accepteret?

Det er på baggrund af disse aspekter, at det er oplagt at arbejde med projektet ud fra en kulturel og historisk synsvinkel. Det er især de egenskaber vikingetiden indebærer som en historisk tid, og hvordan de er med til at gøre den mere attraktiv end andre tidsaldre for dem, der reenacter, og hvordan de forholder sig til graden af autenticitet. Derudover er det især interessant at se på den kultur, der er opstået inden for reenactment, og hvordan den muligvis er med til at påvirke de indbyrdes forhold imellem grupperne.

Projektets besvarelse tager udgangspunkt i kvalitative interviews, hvor et lille udvalg af danske vikingegrupper har deltaget og fortalt om deres forhold til vikingetiden og reenactment.

Det interessante ved emnet er, at der er mange forskellige niveauer i reenactment, og hvordan man beskriver og bruger fænomenet. Det har været svært at finde litteratur omhandlende vikingereenactment, men ved hjælp af artiklerne af Sandström og Daugbjerg fandt vi inspiration til, hvordan begrebet reenactment kunne gribes an, og hvilke aspekter inden for fænomenet, der ville blive værd at se nærmere på gennem en analyse; deres motiv, historiebrug, værdier osv.

Begrebet reenactment vil derfor i denne rapport dække over de, som før nævnt, selvorganiserede vikingegrupper, der søger at genskabe, genleve og formidle vikingernes historie og fortid ud fra almindelige menneskers, dvs. lægfolks synsvinkel og forståelse.

Dimensions for a ring

Projektet har dimensionen Kultur og Historie. Der bliver arbejdet ud fra denne forankring, da dette synes mest oplagt i forhold til projektets hovedproblematik; *Hvorfor finder grupper af danskere det interessant at reeanacte vikingetiden?* Her fokuseres udelukkende på de selvorganiserede vikingegrupper i Danmark, og reenactment anskues som en kulturel aktivitet. Dette felt bliver udforsket bl.a. ved at stille spørgsmål om, hvordan de positionerer sig selv i forhold til andre grupper, hvordan deltagerne bruger formidlingen gennem deres historiefortolkning samt hvilken brugsværdi vikingetiden og betydning for det, at deltage i reenactment har for deres identitet.

Ift. studieordningen for den humanistiske bacheloruddannelse vedrørende den kulturelle analyse er der skrevet: *“Indsigt i ens egen samtid opnås ofte bedst ved at spejle den i fortiden, ligesom indsigt i ens egen kultur ofte bedst opnås ved at kontrastere den med fremmede kulturer.”* Når vi stiller aktørerne spørgsmålet: *“hvorfør reenacter du?”*, spørger vi samtidig ind til, hvilke værdier det giver vedkommende, dennes historiebrug og hvordan vedkommende søger at reflektere over fortiden i forhold til nutiden.

Afgræsning af problemfelt

Emnet reenactment af vikingetiden vil igennem projektopgaven blive indkredset ud fra en kulturel og historisk synsvinkel. Man kan undre sig over, hvorfor mennesker er tiltrukket af tanken om at fravælge det moderne samfund og gå ca. 1100 år tilbage i tiden for at forsøge at leve sig ind i en kultur, der ligger den nuværende tidsepoke så fjern. Hvorfor er det et interessant koncept?

Sandström skriver om, at hun fandt det interessant, at så mange hvert år ville deltage en hel uge, og hun undrede sig over, om det var fordi, at de alle var historieinteresserede. Sandström beskriver, at hun mødte mange, som slet ikke var interesseret i historie, men at de alligevel brugte tid og penge på at komme til netop dette arrangement. Hun mente ikke, at de var ærlige, når de fortalte, at de ikke var interesseret i historie, men at det måtte være fordi, de enten mente, at historie ikke var sejt at have en interesse for, eller de misforstod hende, og troede, at spørgsmålet handlede om historieundervisning i skolen, som for mange anses som kedeligt. Hun fandt dog ud af, at de faktisk havde et stort engagement og viden inden for historie, men det var først efter flere møder. Deltagerne var dog enige om, at middelalderen ikke var en rar tid⁹ at leve i, og hvis det skulle sammenlignes med i dag, ville det 21. århundrede i Nordeuropa klart have fordele¹⁰ - i dag har man for eksempel ikke pest og andre sygdomme, men til gengæld mulighed for at behandle de ellers dødelige sygdomme.

Sandström pointerer, at deltagerne godt ved, at de fleste dengang var almindelige borgere og bønder, men at det er sjovere at klæde sig ud som munk eller ridder og påtage sig denne rolle for en uge.

Historikere og andre deltagere på festivalen kalder det uvidenhed, men egentlig vælger folk bare, hvad de ønsker at bruge fra middelalderetiden. F.eks. ved deltagerne godt, hvad de spiste dengang, men det er ikke ensbetydende med, at de vil have det samme til frokost.¹¹

Der er mange forskellige typer, som møder op på festivalen, og de forventer at få noget forskelligt ud af ugen. Sandström beskriver de forskellige typers karakteristika: der er *Festival Drunkards*¹², som drikker, og er der for at møde nye mennesker. Sandström argumenterer for, at de bruger *Medieval week* som en ferie fra hverdagen – på samme måde som andre tager på charterferie. Det er f.eks. heller ikke nødvendigt at være musikinteresseret for at tage på Roskilde Festival eller være historieinteresseret for at se græske seværdigheder på en badeferie til Kos.¹³

⁹ Sandström (2009 s. 89)

¹⁰ Ibid.

¹¹ Sandström (2009 s. 90)

¹² Sandström (2009 s. 91)

¹³ Ibid.

En anden type deltager er den, som er meget historieinteressert og forventer, at autenticiteten er i orden. *Society for Creative Anachronism*¹⁴ har medlemmer fra hele Europa, som møder op på festivalen og har enorm stor historisk viden. Der skabes en afstand mellem deltagerne, når nogen forventer autenticitet, mens andre søger nye bekendtskaber og hygge. Det drejer sig ofte om tøjet og ikke selve væremåden. Sandstrøms undersøgelse inkluderede også fora på internettet, hvor emnet om tøj og talemåde blevet diskuteret ihærdigt. Hun fik ikke svar på, hvad der var korrekt, men mente, at det sprog, der blev argumenteret for at skulle bruges, virkede til at være 1800-tallets sprog.¹⁵

En mindre del af deltagerne påtager sig en middelalderlig personlighed, som de ikke har mulighed for at udøve hjemme.¹⁶ Det giver dem mulighed for, og en frihed til, at opføre sig anderledes. Det betyder ikke, at personen ændrer sig, men derimod at de giver slip på hverdagen: "*History can be revised to fit the needs of the present*".¹⁷ Historien giver muligheden for at udforske end anden del af sig selv. En del, som ikke er underlagt de normer, der eksisterer i deres normale liv. På festivalen eksisterer de normer ikke, og det er muligt for alle at være anderledes og prøve kræfter med noget nyt uden at få dømmende blikke eller føle sig som et *social outcast*.¹⁸

Sandström pointerer, at der også er historikere og arkæologer, der mener at *Medieval week* er mere et indtryk af middelalderen, end man umiddelbart tror; i middelalderen blev der også brudt med de sociale normer.¹⁹

Sandström omtalte muligheden for at opnå en autentisk følelse ved at stå med en genstand, som rent faktisk blev brugt i middelalderen. Det er bare ikke alle, som søger at få historisk indsigt eller føle, at man levede i middelalderen, men som år efter år kommer til Gotland for at drikke øl og socialisere sig.²⁰

Sandströms pointe er, at alle er forskellige, og *Medieval week* giver mange muligheder for at udforske både fortiden, sig selv eller bare slappe af, hvis det er det, man ønsker.

¹⁴ Sandström (2009 s. 90)

¹⁵ Sandström (2009 s. 93)

¹⁶ Sandström (2009 s. 91)

¹⁷ Sandström (2009 s. 90)

¹⁸ Sandström (2009 s. 92)

¹⁹ Ibid.

²⁰ Sandström (2009 s. 94)

*Jonathan, one of the leaders of my company, told me that 'I got into it because I wanted what books couldn't give me'".*²⁵ Som citatet siger, er det netop det, reenactment kan give individer med interesse inden for historie; en mulighed for at opleve og deltage i historien.

Den tredje pointe er fascinationen over anvendelsen af relikvier, og hvordan disse fysiske levn fra religiøse, politiske og militære ledere, kan påvirke levende mennesker, og få den afdøde person til at virke nærværende.

Den tredje dimension, Daugbjerg nævner, er den opfattelse, at historien er et ufærdigt og ikke komplet produkt. Dette giver reenactorerne mulighed for at supplere og gøre sig forestillinger til rekonstruktionen af fortiden.²⁶

Der er uenighed inden for reenactment miljøet. Daugbjerg uddyber, hvordan det ikke er unormalt, at nogle reenactorer har opnået en vis viden om borgerkrigen gennem læsning. På den anden side postulerer andre reenactorer, at noget historie man får igennem bøger og uddannelsessystemet, er utilstrækkelig eller direkte forkert.²⁷

I Daugbjergs artikel anvendes to tyske begreber om viden og erfaringer. Begreberne *Erfahrung* og *Erlebnis* er formuleret af Martin Jay.²⁸

Erfahrung er den erfaring og viden, som det er muligt at videregive igennem nedskrivning og viderefortælling. Altså viden som er håndgribeligt for enhver, der har en normal dannelse.

Erlebnis er derimod den viden og erfaring, der ikke er mulig for individet at videregive – viden, som kun kan opnås gennem gennemlevningen af et specifikt scenarie. Hertil skal det også siges, at selvom to individer har gennemlevet det samme scenarie, er det sandsynligt, at de tager to vidt forskellige ting med sig. Det er ikke muligt at fastlægge synderligt præcise retningslinjer mm. for opnåelsen af denne type viden.

Dette skel har stor betydning for reenactorens formidlingsevne, da det er begrænset, hvor meget de er i stand til at formidle begivenheden gennem reenactment, og hvor meget man bliver nødt til at gennemleve for at få viden om denne.

²⁵ Daugbjerg (2013 s. 727)

²⁶ Daugbjerg (2013 s. 725)

²⁷ Ibid.

²⁸ Daugbjerg (2013 s. 727)

Daughbjerg refererer til Handler og Saxtons tekst ”*Dyssimulation: Reflexivity, Narrative, and the Quest for Authenticity in "Living History"*”²⁹, som også beskæftiger sig med begrebet *Living History*. Handler og Saxton nævner bl.a. den autentiske oplevelse, der er en essentiel del inden for reenactmentmiljøet. Graden af autenticitet er med til at bestemme kvaliteten af formidlingen og deltagernes egen oplevelse igennem reenactment: ”(...) *an authentic experience, to be achieved in the practice of living history, is one in which individuals feel themselves to be in touch both with a 'real' world and with their 'real' selves*”.³⁰ Handler og Saxtons uddybning af autenticitet vil blive anvendt i teori afsnittet samt i analysen.

Ifølge Daugbjerg spiller de tre dimensioner en rolle i den øgede interesse for beskæftigelse med fortiden - herunder også en stigning i arrangementer inden for reenactment i nyere tid. Daugbjerg bruger både feltobservationer og interviews til at beskrive reenactmentmiljøet. Det er den samme fremgangsmåde, som vi i vores rapport om vikingereenactment vil benytte os af. Desuden vil vi bruge Daugbjerg som inspiration til at finde ud af, hvordan reenactorerne bruger historien, og hvad der skal til for, at videreformidlingen bliver interessant.

Teori

Lægfolks historieinteresse

Læghistorie og faghistorie

Bernard Eric Jensen præsenterer to begreber inden for historiefremstillingen, som hver især skildrer to sider af måden, hvorpå man kan bruge historien: Læghistorie og faghistorie.³¹

Læghistorie bliver defineret som lægfolks historieforståelse eller historiebrug.³²

Med lægfolk menes der en almindelig person uden specialviden inden for et fagområde, her historie. Faghistorie er derimod historie skildret ud fra fagfolks objektive interesse i historien.³³

1. En helt central forskel mellem de to begreber opstår, når man ser på historien ift. fortiden, hvor faghistorikere ofte mener, at historie er lig med fortiden. Derimod mener lægfolk (her

²⁹ Daugbjerg (2013 s. 727)

³⁰ Daugbjerg (2013 s. 728)

³¹ Jensen (2010 s. 43)

³² Jensen (2010 s. 44)

³³ Jensen (2010 s. 43)

f.eks. almindelige amerikanere) ikke, at de interesserer sig for historie, men til gengæld er interesseret i fortiden.³⁴

2. Derudover er der en forskel på de to gruppers historiebevidsthed, forstået på den måde, at faghistorikeres historiebevidsthed i stor grad er, iflg. dem selv, præget af en fortidsfortolkning, hvor lægfolk prøver at skabe en sammenhæng mellem både deres fortidsfortolkning, nutidsforståelse og fremtidsforventninger.³⁵
3. Almindelige mennesker er bevidste om, hvordan historien stadig har indflydelse på hverdagen, da dette sker gennem de genstande, vi omgiver os med, samt generel kulturarv, der er blevet et overordnet ord for fortid, som stadigvæk er aktuel i nutiden.³⁶ For fagfolk er det mere relevant at fokusere på det historiske ud fra et historisk perspektiv, og søger dermed ikke umiddelbart at sætte det i perspektiv til nutiden.³⁷
4. Ift. erindring og historie er der også en generel forskel på forståelsen og brugen. Lægfolk har en tendens til ikke at skelne ml. de to begreber, når de f.eks. ved en gengivelse af deres egen livshistorie tager udgangspunkt i erindringerne.³⁸ Fagfolk vil gerne skelne ml. de to begreber, da erindringen for dem bliver påvirket af den sammenhæng, den fortælles i, og dette kan være med til at gøre historien utroværdig og de stiller derfor en række krav ift. holdbarheden af folks erindringer.³⁹
5. Som det sidste er der også et fokus på interesseområdet inden for historie, hvor læghistorie og faghistorie hver især fokuserer på forskellige aspekter af historien. Almindelige mennesker synes at vise mere interesse i egne familie- og slægtshistorier⁴⁰, hvor fagfolks interesser ligger inden for statens og folkets historie, dvs. ud fra et helhedsperspektiv.⁴¹

Identitetsnær og identitetsneutral historie

Det mest essentielle her er, at historien kan være indgribende, ift. at det fortidige kan være med til at have indflydelse på menneskers identitet.⁴² Udoover at historie er noget, som man kan fortælle hinanden mundtligt og skriftligt, så er det også noget man lever. Dvs. menneskers liv og

³⁴ Jensen (2010 s. 44-45)

³⁵ Jensen (2010 s. 45)

³⁶ Jensen (2010 s. 46)

³⁷ Jensen (2010 s. 46-47)

³⁸ Jensen (2010 s. 47)

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Jensen (2010 s. 48)

⁴¹ Ibid.

⁴² Jensen (2010 s. 52)

samfundsliv fremstår som levede historier.⁴³

Ved identitetskonkret historiefremstilling ligger der et fællesskab bag ved den sagte og skrevne historie. Det kan f.eks. være små tegn som ”vi” og ”os”, der er med til at skabe en sammenhæng ml. den skrivende historiker, den skrevne historie og de historielæsende læsere.⁴⁴ Når flere mennesker så kan identificere sig med noget historie, bliver den identitetsfølsom. Med indblik i Danmarkshistorien er det muligt at identificere sig med den fortalte historie. Det kan f.eks. give reenactoren en patriotisk følelse: ”... *Det er mit folks historie; det er her jeg hører hjemme...*”.⁴⁵ Det vil den dog ikke nødvendigvis fortsætte med at være på sigt, da det kommer til at afhænge af historieinteressen, som er koblet til den pågældende historie.⁴⁶

Etnocentrisk historie⁴⁷ er en anden måde at beskrive historiebrugen på. Her finder man en bestemt begivenhed, oplevelse eller lign. interessant. For personen er netop den oplevelse elementær, og *vi’et* kan personen identificere sig med.

Ydermere er det vigtigste punkt nok, at det, der fremstår som identitetsnær historie for nogen mennesker, muligvis vil være identitetsneutralt for andre. Identitetsnær og identitetsneutral historie er karakteriseret ved at være kulturspecifikt, dvs. også gruppe- og epokespecifikt.⁴⁸

Identitetsdannende historiebrug

Identitetsdannende historiebrug bygger jf. Jensen på forenklede forestillinger om stereotyper. Jensen skelner ml. to typer af stereotyper; autostereotyper og heterostereotyper. Autostereotyper er de positive stereotyper, som en gruppe bruger på sig selv, mens heterostereotyper er de negative stereotyper, som en gruppe bruger på andre grupper.⁴⁹

Historiebrug har stor indvirkning på dannelse af identitet – både på individ- og på gruppeniveau. Et vigtigt led i identitetsdannelsen er tilegnelsen af den kultur/de kulturer, som er dominerende i et samfund. Til dette formål er det vigtigt at kunne læse de brugte kulturkoder. Identitet skabes, når vi identificerer os med personer fra vores omgangskreds og gør, at vi føler os hjemme i én bestemt

⁴³ Jensen (2010 s. 52-53)

⁴⁴ Jensen (2010 s. 54)

⁴⁵ Jensen (2010 s. 55)

⁴⁶ Jensen (2010 s. 56)

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Jensen (2010 s. 57)

⁴⁹ Jensen (2010 s. 82-83)

det også blive brugt i en kritisk-analytisk henseende ift. historiebrugen af noget fortidigt. Menneskets forestillingsevne eller fantasi bliver en central færdighed ift. begrebet *leg*⁵⁷. Bl.a. kan fantasien hjælpe med at opdigte en anden verden, og forestillingen om, at den indgår i virkeligheden, men det kan også ske, hvor fokus er på fortiden/en anden tidsepoke, hvor opmærksomheden falder på uprøvede omstændigheder, som skal afprøves i den historiske sammenhæng for den pågældende fortid.⁵⁸

I en case om et vikingemarked ved Moesgaard Strand nævnes det, at både fritidsvikinger (reenactorerne) og tilskuere kommer til at gøre brug af fantasien og indlevelsesevnen ift. historiebrugen. Succesen ved denne form for historiebrug omhandler både princippet ved aktiv deltagelse i historieformidlingen samt det faktum, at der bliver benyttet andre læringsstrategier end den typiske boglige intellektuelle.⁵⁹

Den legende tilgang er karakteriseret ved, at det har været et frivilligt valg, om man har deltaget i en historisk formidling. Derfor opstår der også en modsætning mellem den legende tilgang og den skole-orienterede tilgang, da sidstnævnte er præget af en forpligtigelse til at lære om historien, dvs. i en pligtsammenhæng.⁶⁰

Følelsesbetonet tilgang

Oftest er det den emotive karakter, som ligger til grundlag for menneskers interesse i fortiden, og det er især karakteriseret ved lægfolks historiebrug og identitetsnær historie.⁶¹ Ved identitetsnær historie er det væsentligste, hvordan erkendelse via identifikation er med til at give os en bedre forståelse af fortiden ved at leve os ind i den. Denne proces kaldes for *empatisk identifikation*; ens følelser bliver brugt både produktivt og konstruktivt.⁶²

Projektet tager udgangspunkt i vores hypotese om, at reenactorerne bruger historien som lægfolk, som ikke er karakteriseret af en faghistorikers tilgang til historien. Det væsentlige er, hvordan de bruger historien til at skabe fælles identitet, og på hvilken måde det kan lade sig gøre gennem vikingereenactment. Dette kan blive beskrevet ved hjælp af begreber fra Jensens bog: "*Hvad er*

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Jensen (2010 s. 144)

⁵⁹ Jensen (2010 s. 145)

⁶⁰ Jensen (2010 s. 158-159)

⁶¹ Jensen (2010 s. 177)

⁶² Jensen (2010 s. 178)

historie", som vil blive uddybet i metodeafsnittet.

Autenticitet

I artiklen "*Dyssimulation: Reflexivity, Narrative, and the Quest for Authenticity in Living History*", af Richard Handler & William Saxton⁶³, findes en beskrivelse af de karakteristiske træk ved begrebet *Living History*.

Inden for rammerne af *Living History* er det muligt at udlede tre underkategorier; *museer*, *arkæologi og reenactment*.⁶⁴ På museer kan interessen for fortiden blive indfriet ved at komme i kontakt med de ældgamle levn - ved at se dem med egne øjne. Arkæologi handler om, at komme i kontakt med de gamle levn, men i en fysisk form, hvor de kan berøres. Den sidste underkategori indenfor *Living History* er reenactment. Gennem reenactment oplever man historien ved at deltage i rekonstruktionen af gamle historiske begivenheder eller tidsperioder. Med andre ord ønsker man at få fornemmelsen af: ”*what it felt like to live back then*”.⁶⁵ Dvs. at komme helt tæt på historien. Projektet vil sætte fokus på *Living History*, da reenactment er en gren af begrebet, og derfor kan forklare en anden form for formidling af historie frem for indlæring fra bøger. Formidlingen er noget projektets interviewpersoner vægter højt, derfor er det interessant at undersøge, hvordan reenactorerne arbejder med historieformidlingen.

Reenactorerne realiserer sig selv gennem *Living History* ved at bruge historiske begivenheder, hændelser og tidsepoker til at skabe en individuel historie. De bruger de nedskrevne, videnskabelige kilder til at danne en forestilling af f.eks. en tidsepoke som vikingetiden. Dette medfører at nogle *Living Historians*⁶⁶ nogle gange tager afstand fra de nedskrevne kilder, da disse kan indskrænke mulighederne for den individuelle historie, de har dannet.

Deltager man i reenactment, er et af de mest benyttede og mest essentielle begreber *autenticitet*. Forståelsen af *autenticitet* kan være forskellig. Handler og Saxton beskriver to forskellige måder, hvorpå man kan forholde sig til begrebet:

⁶³ Handler & Saxton (1988 s. 242-260)

⁶⁴ Handler & Saxton (1988 s. 247-248)

⁶⁵ Handler & Saxton (1988 s. 245)

⁶⁶ Handler & Saxton (1988 s. 250)

vælger at tage en historisk karakter fra en bestemt æra eller historisk epoke som sin egen identitet i et tidsrum. Det kan kun lade sig gøre, hvis man allerede i forvejen har reflekteret sig til en vis forståelse af den person, man skal til at reenacte og identificere sig med. Det er en tvungen nødvendighed, hvis man ønsker at forstå, hvordan og hvorfor en historisk person har ageret, som han/hun gjorde i sin samtid.⁷³

Korrekt gengivelse af fortiden er dog ikke en proces uden forhindringer. Det er derfor vigtigt for reenactorerne at have med i deres betragtninger, når de sætter sig for at gengive en valgt tidsepoke, at forholdene ikke er optimale. Den fuldstændige autentiske gengivelse af fortiden forhindres nemlig af problematikker, som historikerne, der ikke sidder inde med alle fakta, samt at de historiske kilder, de arbejder og beskæftiger sig med, aldrig kan give de præcise begrundelser for, at en historisk person valgte at agere på præcis den måde.⁷⁴

Det er hindringer som disse, der umuliggør det for reenactorerne at skabe fuldstændige gendannelser af fortiden, og af den grund er det også blevet en almen opfattelse blandt udøverne i reenactment miljøet, at man kun kan stræbe efter den mest korrekte gengivelse og altså aldrig den komplette gengivelse: *"Despite the dream of a definitively authentic history, practitioners are well aware that the past in all its detail can never be recovered"*.⁷⁵

Alligevel finder man, at en stor del af reenactment ligger i bestræbelsen efter den fuldendte autentiske opførelse af fortiden, men det umuliggøres simpelthen, fordi det forhindres af de mange problematikker, de møder i forsøget på at gengive fortiden: "(...) *found it difficult to find reenactment settings free of 'anachronisms', such as airplanes overhead*".⁷⁶ Det kan derfor være svært at genopføre fortiden i nutiden uden, at det er under indflydelse af nutidige genstande, der fremkommer, og som ikke kan fjernes.

Det er netop realiseringen af nogle af disse forhindringer, der er konstateret med fænomenet reenactment, der er skyld i at mennesker som bl.a. Darwin Kelsey⁷⁷ føler at: "*Living history presents 'accounts of the past and not the past itself'*". Inden for reenactment er det altså en myte, at

⁷³ Handler & Saxton (1988 s. 243-244)

⁷⁴ Handler & Saxton (1988 s. 245)

⁷⁵ Handler & Saxton (1988 s. 244)

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

man kan gengive fortiden uden påhæng, hvorved at oplevelsen af sand autenticitet er en individuel oplevelse, der grænser sig til den individuelle mentalitet og ikke flertallet af reenactorerne.

Som der redegøres for i det forrige afsnit, er det altså helt tydeligt, at de historiske kilder ikke indeholder alle svar, dækker alle aspekter eller oplyser alle vinkler, hvilket kan forklare, at dele af den konstruerede verden er bundet og influeret af den enkelte reenactors individuelle forståelse og tolkning af den epoke, han/hun har bestemt sig for at beskæftige sig med. En stor del af rammerne, der omkredser reenactmentfænomenet, munder derfor ud i den enkelte reenactors egen opfattelse. Det kan kun igen bekræfte, at reenactment er en individuel oplevelse, da de selv supplerer til miljøet med deres egne tanker, holdninger og perspektiver.⁷⁸

Den autentiske oplevelse vil projektet bruge til at kaste lys over, hvordan autenticitet forstås, og hvor vigtigt det er i miljøet. Det væsentlige her er, at uautenticitet kan ødelægge oplevelsen for nogle reenactorer, mens det for andre ikke har den store betydning. Igennem empirien vil projektet undersøge, hvor meget vægt reenactorerne lægger i at undgå uautenticitet for at bibeholde den konstruerede verdens troværdighed.

Den autentiske oplevelse som en del af en gruppe

I reenactmentmiljøet taler man om en unik oplevelse. Nemlig den autentiske oplevelse, der kommer af, at en person positionerer sig i en rolle, en ny identitet, og dermed binder fortiden og nutiden sammen i ét: ”*an authentic experience, to be achieved in the practice of living history, is one in which individuals feel themselves to be in touch both with a 'real' world and with their 'real' selves*”.⁷⁹ Det er her, den sande forståelse for individet i reenactment udfoldes helt. Det omhandler individets sande forståelse. Derudover bliver rekonstruktionen af fortiden anderledes i en gruppe. Der er flere muligheder for at opnå en mere korrekt rekonstruktion ift., hvis man var en enkelt person. Ved at inddrage og supplere hinanden i opstillingen af deres lejr eller et bestemt scenarie, bliver de bedre i stand til at realisere og fuldføre et afsnit af den forestillede verden, og det, de forsøger at rekonstruere på den mest autentiske måde.⁸⁰

⁷⁸ Handler & Saxton (1988 s. 245)

⁷⁹ Handler & Saxton (1988 s. 243)

⁸⁰ Handler & Saxton (1988 s. 247)

over den historiske persons opførsel i en større historisk sammenhæng. Vedkommende placeres i de valgte omgivelser og påtager sig en historisk persons identitet.⁸⁷

Selvom deltagerne forsøger at distancere sig selv fra nedskrevne kilder, er de dog dybt afhængige af deres kilde data fra den givne tidsperiode. De ser de nedskrevne kilder som et element, der fastsætter nogle bestemte rammer, og dermed indskrænkes mulighederne i *Living History*. Det kunne dog for reenactorerne betyde en indskrænkning af det narrativ, de selv har dannet. Der ses en afhængighed af det narrative - udøveren har et behov for at skabe en fortælling, hvilket betyder at man rekonstruerer en verden, der ikke er ægte, men en kunstig verden skabt af forestillinger om den givne tid. Dette skaber problemstillinger vedrørende autenticitet, for virkeligheden har ikke et opsat plot. Denne præmis medfører at reenactment af fortiden er en indlevelse frem for en genopførelse.⁸⁸

Ved nogle *Living History*-begivenheder bliver den historiske person anvendt flere gange⁸⁹ i flere generationer af deltagere, og her er det også op til deltageren selv at skabe en personlighed. Nogle omgivelser og placeringer lider også under typisering. Denne typisering forekommer igennem et gennemgående studie af denne placering. Guiderne og andre, som beskæftiger sig med disse personer dagligt, risikerer at komme ind i en rutine, som kan smitte af på deres formidling. Allerede ved den afgrænsning, der sker under udvælgelsen af det stykke historie og dennes vinkling, der ønskes fremvist, gør man denne reenacted historie til et episodisk brudstykke uden større direkte sammenhæng. Eksempelvis er et vikingemarked et udsnit af vikingetiden. Så er der intet direkte forbundet link imellem markedet og den resterende omverden. Vikingemarkedet er, så at sige, blevet en enkeltstående begivenhed, som ikke påvirkes af det miljø, man kunne forestille sig havde eksisteret i samtiden. Alle handlinger i dette episodiske brudstykke har kun til formål at påvirke en anden aktør inden for det lukkede miljø. Dette medfører en mængde mangler i det forestillede miljø⁹⁰ med henblik på personlige kriser, personlige relationer, økonomi osv. For mange af deltagerne ligger der stort arbejde i at lære fortidens normer for offentlig opførsel. Specielt i ”live in” museer⁹¹ er der stort fokus på dette.

⁸⁷ Handler & Saxton (1988 s. 254)

⁸⁸ Handler & Saxton (1988 s. 250-252)

⁸⁹ Handler & Saxton (1988 s. 254)

⁹⁰ Handler & Saxton (1988 s. 255)

91 Ibid.

*Magic Moments*⁹² lider i særdeleshed af at være brudstykker taget ud af al sammenhæng. Netop på grund af de grundige overvejelser og refleksioner reenactoren har gjort sig om vedkommendes rolle, handlinger og opførsel, skabes episoder, hvor man føler, at man befinder sig i en anden persons liv. Reenactorenes egne erfaringer bliver blandet med disse episoder, da værdien i dem ligger i, at de er brudstykker af reenactmentforestillingen. Dvs., at reenactoren giver den fiktive verden en status af ægthed. Man mister, så at sige, den væg, der er imellem at være "*In-persona*" og være "*sig selv*". For museer, som anvender *Living History*, og for reenactment, er det yderst vigtigt, at hver opvisning, rundvisning, og generel formidling, bestræber sig på at blive bedre og mere historisk korrekt end gangen før. Igennem denne bestræbelse på at forbedre sin formidling risikerer stykker, der ofte bliver reenactet, at blive parodier på de tidligere opvisninger af samme stykke.⁹³ Som sagt ønskes der gennem reenactment at symbolisere fortiden, men gennem selvfortolkning bliver fokus flyttet til en analyse af fortiden. Selvfortolkningen ville derved skade reenactmentets karakter, da man sætter det i et større perspektiv, hvilket indskrænker mulighederne for den konstrueret verden.

Dyssimulation ses i *Living History* gennem de omsvøb i dets struktur, det er nødsaget til at tage for at opfylde de mål, som deltagerne og entusiasterne ønsker, hvilket er autenticitet.⁹⁴ Her bliver autenticitet et udtænkt og pålagt plot på en eksistens uden et plot (den virkelige verden). Plottets forfatter er reenactoren. *Living History*-autenticiteten i det senmoderne samfund styrker viden og indlæring om fortiden gennem de refleksioner, man gør sig om fortiden. Derudover gøres fortiden interessant, fordi at *Living History* gør historien mere håndgribelig. Autenticitet er medvirkende til at sammenfatte det fortidige individs pligter, opgaver og personlighed, og kan også bevare disse på en måde, som ikke er moderne eller genkendelig for de faktiske fortidige personer. Den personlighed, der bevares, bliver til et moderne forsøg på at genskabe en fortidig person ud fra levn fra fortiden.

Gennem narrativet vil vi i projektet forklare, hvordan reenactments konstruerede verden skabes, samt hvordan udøvernes identitet påvirkes af at skabe en karakter i en opstillet verden. Begrebet *Dyssimulation* benyttes inden for reenactment, når udøverne ønsker at fjerne skellet mellem fortid og nutid, og derfor kan der ses en krydsbinding mellem *isomorfi* og *dyssimulation* som en del af forsøget på at opnå autenticitet. Det bliver derved et redskab til at indleve sig i en opstillet verden.

⁹² Handler & Saxton (1988 s. 243)

⁹³ Handler & Saxton (1988 s. 256)

⁹⁴ Handler & Saxton (1988 s. 257)

De faktorer, der danner *dyssimulation* er, som sagt, refleksionerne, vedkommende gør sig over tidsperioden, udvælgelsen af hvad der reenactes, og hvem man vil være i den verden, man indlever sig i. Det kan ses i empirien, hvordan interviewpersonerne bruger disse tre faktorer til at skabe deres identitet i reenactmentmiljøet.

Kollektivt og individuelt identitetsarbejde

Identitet er et vidt begreb fyldt med paradokser. De fleste af os kender og bruger begrebet på forskellige måder. Identitet kan både være noget, man søger eller selv skaber, det kan være fastlagt fra start, det kan være en uhåndgribelig størrelse, og det kan både være subjektivt og objektivt. Identitet er noget, man hele tiden skaber, omskaber og behandler, og derfor er der tale om et konstant identitetsarbejde. I projektet behandles identitetsbegrebet i et individuelt og kollektivt perspektiv. Her benyttes Birgitta Frellos bog: ”*Kollektiv Identitet*”(2012).

Begrebet

I bogen præsenteres flere teorier om identitetsbegrebet. Blandt disse teorier findes to grundlæggende teori-retninger. I bogen nævnes *essentialisme*, som, ifølge Frello, ikke er så velset i identitetsteoretiske sammenhænge. Et aspekt af *essentialismen* er reenactorernes forestillinger om de oprindelige vikingers identitet. Da reenactorerne har begrænset historisk viden som baggrund, må deres forestillede identiteter være præget af formodninger om, hvordan vikingerne har ageret. Dette kan være en brugbar synsvinkel, da reenactorerne i nogen grad påtager sig en rolle baseret på disse formodninger blandet med deres egne forestillinger om en fortidig identitet.

Projektets hovedfokus inden for identitet er baseret på den *konstruktivistiske kritik*. *Konstruktivisme* er et bredt begreb, og derfor bruger vi Stuart Halls⁹⁵ begreb *repræsentation* som *konstruktion*, hvor der skelnes mellem den *essentialistiske* og den *konstruktivistiske* udlægning af f.eks. en gravsten, som kort sagt kan siges, ifølge *essentialismetanken*, at være et stykke sten, som er hugget i en bestemt form og placeret et bestemt sted. Modsat kan en gravsten og dens placering med en *konstruktivistisk* tilgang tilskrives en masse betydninger som f.eks. tab af en kær og et symbol på død. Altså handler konstruktivismetanken i grundtræk om den symbolske værdi, der af mennesker tilskrives forskellige ting og personer. Det kan derfor siges, at den konstruktivistiske

⁹⁵ Frello (2012 s. 23)

Grundene til det er forandringerne, der er sket på følgende makroniveauer¹⁰⁰; økonomi, social organisering, teknologi og bureaukrati.

En af teoretikerne, som Frello refererer til, er Henrik Kaare Nielsen.¹⁰¹ Han vil benyttes til at belyse vores identitetsspørgsmål. Nielsen mener, at identitet ikke er konstant men et krisebegreb, altså individet ser et problem. Han forbinder det med kapitalismen, og at der er en krise imellem individ og samfund. Nielsen mener at individuel identitet sker igennem psykiske processer, og at kollektiv identitet bliver skabt igennem sociale og kulturelle processer.¹⁰² Samtidig ser han et samspil imellem de to processer, hvilket han kalder *identitetsdynamikken*. Nielsen forstår moderniteten som en frisættelse fra traditionelle bindinger, der er skabt, hvilket både indebærer samfundsmæssig og kulturel udvikling. Ved afskaffelsen af en traditionspræget verden frigøres den moderne verden ved mangfoldighed samt muligheden og viljen til at skabe forandring. Moderniteten karakteriseres af et stigende omfang af ændringer af samfundsmæssige og kulturelle forhold.

Modernitetens identitetsskabelse indbefatter globalisering ifølge Manuel Castells.¹⁰³ Hans teoretiske tilgang til identitetsspørgsmålet i moderne tid kalder han *netværkssamfundet*. Castells mener, at identiteten skabes ved meninger og holdninger, der bliver konstrueret vha. de materialer, man som individ eller kollektiv har til rådighed. Her tænkes historisk, geografisk og biologisk, som kommer af kollektive erindringer. Castells benytter tre former for kollektiv identitet: *legitimerende*-, *modstands*- og *projektidentitet*. Disse forskellige former har hver sin effekt i den globaliserede verden, hvor det legitimerende består af samfundets dominerende bestræbelser. *Modstandsidentitet* består af positioner, der bliver undermineret af *dominanslogikken*, som er tilhængerne af den *legitimerende identitet*, som er dominerende i et samfund, hvilket gør *modstandsidentiteten* meget defensiv og ekskluderende. Projektidentitet består derimod af nye identiteter. De accepterer forandring og vil gerne påvirke andre og være inkluderende.

¹⁰⁰ Frello (2012 s. 44)

¹⁰¹ Frello (2012 s. 45)

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Frello (2012 s. 53)

Richard Jenkins¹¹¹ kommer yderligere ind på relationer mellem forskellige kollektiver og deres interaktioner. Lige præcis på interaktionspunktet skiller han sig ud fra Goffman og Mead. Først og fremmest foretrækker Jenkins at bruge ordet *identifikation* frem for identitet, hvilket kan give et udtryk af, at menneskets identitet ikke er nogen fast størrelse – tværtimod. Jenkins understreger, at identitet altid er social, og at "*dét andre mennesker tænker om os er lige så vigtigt som det, vi tænker om os selv*".¹¹² Denne tanke kan også overføres til en kollektiv identitet, hvor grupper spejler sig i hinanden. Han skelner her imellem gruppeidentifikation og kategorisering. En kategorisering går ud på, at andre betegner en gruppe som noget, de ikke nødvendigvis selv føler sig som en del af. Et eksempel, som bruges i Frellos bog, er de tyske jøder under Anden Verdenskrig. Under det nazistiske styre blev en masse tyskere sat i bås som jøder, selvom de ikke nødvendigvis så sig selv som jøder men som tyskere. På denne måde blev de tyske jøder stigmatiserede, og kom ufrivilligt til at fremstå som unormale i forhold til det nationale fællesskab i datidens Tyskland. Dette eksemplificerer, at samfundsordenen og magten i et land kan have stor indflydelse på, hvordan en gruppe kan blive udstødt af resten af samfundet. Jenkins kommer også ind på symboler og deres betydning. Et symbol kan ifølge Jenkins godt fungere som samlingspunkt, selvom forskellige grupper opfatter symbolet på forskellige måder. F.eks. kan Dannebrog fungere som samlingspunkt for Danmarks befolkning, selvom forskellige grupper i befolkningen tillægger flaget forskellige værdier. På trods af disse værdiers forskellighed gør det dog hverken den ene eller den anden gruppe mindre dansk.

Narrativer

*Narrativitetsteori*¹¹³ har været en kontroversiel teori til brug af historievidenskab, da det oprindelige grundlag for teorien var litterært. Alligevel har det bredt sig til videnskaber, da der er menes, at der er belæg for at benytte narrativer analytisk i denne sammenhæng. Her kan det også benyttes til identitetsspørgsmålet, da narrativ analyse oftest ses som værende livshistoriske fortællinger, og hvordan disse opfattes på forskellig vis i henhold til ens identitet.

Ifølge Margaret Somers¹¹⁴ kan *narrativitetsteorien* benyttes i forlængelse til identitetsdannelse, hvilket sker igennem narrativer. Det kan både være fortællinger omhandlende blandt andet krige, politik, en historisk persons handlinger eller pædagogik. Det vil sige, at uden fortællinger ville

¹¹¹ Frello (2012 s. 74)

¹¹² Frello (2012 s. 75)

¹¹³ Frello (2012 s. 90)

¹¹⁴ Frello (2012 s. 97)

identitet ikke være et tema. Mennesker kan opfatte narrativer forskelligt, hvorved der dannes en reproduktion, hvilket gør, at narrativer ikke altid kan beskrives som stabile. Et eksempel på en narrativfortælling kunne være: under 2. verdenskrig reddede enkelte mennesker i det danske folk danske jøder ved at transportere dem til Sverige. Det er en fortælling, der kan få det danske folk til at fremstå modige og heroiske i en mørk krigsperiode. Denne fortælling vil fremstå stærkere i den danske identitet, selvom hovedparten af den danske befolkning samarbejdede med Tyskland under krigen.

Et udtryk, der beskriver hvordan et narrativ kan blive opfattet, er *offentlige narrativer*¹¹⁵. Disse narrativer skabes af nationen eller familien. De bliver opfattet som stabile narrativer, der ikke ændrer sig. Narrativer om nationen indebærer f.eks. den officielle historieskrivning, offentlige ritualer og museer. Igennem disse fortællinger bliver en nationalidentitet dannet.

Brugen af de udvalgte teorier vil blive uddybet i analysestrategiafsnittet omhandlende identitet, hvor brugen af teorierne vil blive set ift. analysen af vikingereenactment.

Metode

Vikingereenactment

Interviewene, som projektet bygger på, tager udgangspunkt i et besøg til Fyrkat centret i Hobro, hvor vi snakkede med de to vikingegrupper Nidhug og Fyrkat, samt et møde i Frederikssund hos Bifrost vikingegruppen. Gennem interviewene var formålet at få et indblik i deltagernes livsverden for at blive klogere på, hvorfor de har valgt at reenact, og hvilke værdier det giver dem.

Formålet med projektet er at undersøge det danske vikingereenactmentmiljø og beskrive de forhold, der er grupperne imellem. Særligt har autenticitet en interesse ift. det historiske aspekt, og hvor historisk korrekt grupper og individer inden for reenactment ønsker at gengive det. Derudover rejser spørgsmålet sig vedrørende individets identitet, og hvordan reenactment er med til at bidrage til den enkelte persons identitet, selvopfattelse og forholdet til gruppen. Det overordnede interessed spørgsmål i forbindelse med reenactment af vikingetiden bliver vurderet ud fra den enkeltes beskrivelser og forklaringer, som senere hen vil blive tematiserede og fortolket på

¹¹⁵ Frello (2012 s. 99)

baggrund af en række interviews, som sætter fokus på individets livsverden og egen beskrivelse af reenactmentfænomenet.

Empirien bliver analyseret og bearbejdet på baggrund af en fænomenologisk beskrivelse af interviewdeltagernes livsverden og derefter med udgangspunkt i den hermeneutiske metode, hvor de enkelte dele vil blive kategoriseret i temaer og fortolket ud fra udvalgte teorier og tekster samt i forhold til den ramme, der omgav interviewet og interviewpersonen.

Der vil til sidst blive givet en præsentation af de teorier, som er blevet valgt og brugt i forbindelse med analysen og fortolkningen af empirien.

Fænomenologisk beskrivelse

Fænomenologien søger at beskrive, hvorimod den hermeneutiske metode søger at fortolke. Med fokus på at få en objektiv beskrivelse af reenactment som ”verden” eller fænomen, bruges Kvaless karakteristika af Husserls princip om *fænomenologisk reduktion*¹¹⁶; princippet går ud på at opnå en så fordomsfri beskrivelse af et fænomen eller fænomenets *væsen* ud fra aktørernes synsvinkel, og idéen er at holde vores fortolkning på afstand eller ”sætte dem i parentes” for at få en så objektiv beskrivelse som muligt.¹¹⁷

det store hele i lyset af et teoretisk perspektiv.¹¹⁹ Det bliver gjort ved at analysere de enkelte dele af interviewene, samt diskutere dem i bredere sammenhænge i diskussionen.

Interview og observation

Udgangspunktet for empiriindsamling blev til gennem interviews med danske vikingereenactmentgrupper, da det hurtigt viste sig at mængden af forskningsmateriale på reenactmentområdet er meget begrænset. På denne måde var der også kontrol over, hvilke spørgsmål, der ville blive afdækket gennem interviews, men det ville også give mulighed for et meget klarere indtryk af reenactmentmiljøet gennem observationer.

Med udgangspunkt i Steinar Kvaales bog: *Interview – En introduktion til et håndværk*, der redegør for det kvalitative forskningsinterview¹²⁰; blev den ideelle mulighed for at kunne blive introduceret for reenactorenes livsverden gennem deres syn på reenactmentfænomenet.

Inden påbegyndelsen af vores interview brugte vi nogle overvejende spørgsmål til at forberede udarbejdelsen af den semi-struktureret interviewguide¹²¹:

- Hvorfor - Formålet med undersøgelsen.
- Hvad – Tilegnelse af forhåndsviden.
- Hvordan – Interview- og analyseteknikker til indsamling og bearbejdning af data.

Specielt tilegnelse af forhåndsviden om emnet var essentielt, for at vi kunne sætte os ind i emnet og stille nogle mere dybdegående spørgsmål til undersøgelsen. Baggrundsinformation blev bl.a. fundet gennem artikler, som er blevet præsenteret tidligere i projektet, om emnet. Der var også fokus på, at det ville blive nødvendigt at skabe et indblik vedrørende det danske vikingereenactmentmiljø. Der blev derfor sat en pilotundersøgelse i gang på vikingemarkedet ved Tissø, hvor der blev udført nogle uforberedte interviews, skabt forbindelser til vikingereenactmentgrupper og gjort generelle observationer vedrørende hele miljøet. Dette medgav en større indsigt i det efterfølgende valg af kommunikationsmetoder, og hvilke spørgsmål, der ville være relevante at stille ved de faktiske interviews senere hen.

¹¹⁹ Kvale (1997 s. 58)

¹²⁰ Kvale (2007)¹²¹ Kvale (1997 s. 102)

Selve interviewet er semistruktureret, hvilket er en udarbejdet spørgeguide (se bilag), som fungerer som en guide til de emner, der dækkes gennem samtalen med aktørerne. Den samme interviewguide blev benyttet ved alle interviews, men der kan argumenteres for, at et bedre resultat kunne være opnået ved at lave specialdesignede interviewguides til hver gruppe for at skaffe mere dybdegående svar. Interviewen blev udført på forskellige grundlag, men det var vigtigt at møde vikingereenactorerne i deres "element" for at få en mere korrekt forståelse af miljøet. Desværre var det svært at bygge egentlige konklusioner op ud fra det observerede, da der var meget få andre besøgende samtidig med vores besøg på vikingecentret Fyrkat, hvilket medførte nærmest ingen interaktion og dette gav derfor ikke nogen større indsigt i ft. metoder til formidlingen ud over, hvad de selv fortalte om formidlingen. Derfor har vi valgt at bruge det, som deltagerne har sagt under interviewet, som en forståelse af den formidlingssituation, de ofte finder sig selv i.

Interviewene blev optaget med en diktafon og senere hen transskriberet for at gøre dem nemmere at arbejde med i fortolknings- og analysefasen. Men det var vigtigt at huske, at selvom interviewene var blevet transskriberet, var optagelserne stadig relevante, da vi vendte tilbage og lyttede til tonefald og vurderede udsagn ud fra disse.

Analysen af interviews fokuserede på metoder, som præsenteres i Kvales bog om interview, og disse er hver især med til at kategorisere og fortolke forskellige udsagn, som interviewpersonerne bringer¹²²:

1. Meningskategorisering – Udpeger de forskellige temaer og eventuelle underkategorier, som kan bringes frem af interviews. Her med udgangspunkt i hver enkelt interview.
2. Meningskondensering – Lange formuleringer forkortes, men beholder den samme hovedbetydning.
3. Meningsfortolkning – Fortolkning af interviewets udsagn i kontekst til de relevante referencerammer, fx de benyttede teorier eller interviewets helhed.

I fællesskab gennemgik vi sammen de transskriberede interviews og inddelte dem i tre hovedkategorier, som skulle vise sig at blive nyttige i analysen. Hoved temaerne var:

- 1. Autenticitet (grøn).**

¹²² Kvale (1997 s. 190)

modstandsidentitet. Det betyder, hvilke materialer har personer, der reenacter, til rådighed, og hvad gør det for deres holdninger og meninger, hvilket er *identitetsskabende* for reenactorene.

Margaret Somers' teori om narrativer vil benyttes, da fortællinger kobles sammen med *identitetsdannelse*. Mennesker i vikingemiljøet bygger deres identitet omkring fortællinger fra vikingetiden. Det kan være fortællinger om bestemte kampe, udstyr, nordisk mytologi og selvfølgelig mere overordnede fortællinger om den kendte danske vikingeperiode.

Præsentation af vikingegrupper og aktører

Vikingegruppen Fyrkat

*"Vikingegruppen Fyrkat er en eksperimentel arkæologisk forening. Også kaldet en reenactmentgruppe, vi er altså som vi selv plejer at kalde os: fritidsvikinger".*¹²³ Fyrkatgruppen samler folk med en historisk og håndværksmæssig interesse for vikingetiden, og alle med den interesse er velkommen i gruppen, siger de selv.¹²⁴ Rekonstruktion af dragter, værktøj og smykker er en af deres hovedkompetencer, men også formidling er noget, de sætter højt på dagsordenen. Dette sker igennem, at de arrangerer begivenheder og deltager i vikingemarkeder. Der er ca. 65 medlemmer i gruppen, som alle har et bestemt håndværk, de tager sig af. Vikingegruppen Fyrkat er ikke officielt en del af Vikingecenteret Fyrkat¹²⁵, men nogle medlemmer fra gruppen er frivillige på centeret. Fyrkatgruppen deltager også i arrangementerne på centeret, og deres mødelokaler er også at finde på Vikingecenteret Fyrkat. Vi ved, at de mødes til markederne i sommerperioden, og at de har en generalforsamling i foråret. Derudover mødes de hver anden tirsdag i lige uger til "nørkleaftner". Disse aftener bruges på deltagernes egne projekter, styrke det sociale samvær og nogle gange laves mindre kurser, hvor gruppens egne medlemmer underviser.¹²⁶

Mødet med fyrkatgruppen foregik på Vikingecenteret Fyrkat i Hobro, som ligger tæt på borgen af samme navn. Fyrkatborgen¹²⁷ er en af fire cirkelformede vikingeborge i Danmark, og den blev opført omkring år 980. Det var oplagt at mødes med gruppen her, da vi fik et indtryk af hvor de finder inspiration til at arbejde videre med deres interesse for vikingetiden. Vi mødte Michael og

¹²³ Vikingegruppen Fyrkats hjemmeside

¹²⁴ Vikingegruppen Fyrkats hjemmeside, under vedtægter, § 6

¹²⁵ Pedersen (sidst opdateret 2013. Fundet d. 30. nov. 2014)

¹²⁶ Vikingegruppen Fyrkats hjemmeside, under aktiviteter

¹²⁷ Vikingecenteret Fyrkats hjemmeside

Karin fra Fyrkat, men vi fik også et interview med Niels, som er familieviking. Han er blevet placeret under Fyrkat, da han har en del interaktion med denne gruppe.

Michael

Michael er 43 år og for tiden arbejdsløs. Vi mødte ham ved landsbyens fletteskur, og han var iført en rødlig kofte og gule bukser. Han stod med sandpapir og sleb et drikkehorn, og der lå forskellige værktøjer ved ham, men han afbrød arbejdet under interviewet. I løbet af vores interview med ham, lærte vi, at han var kommet ind i reenactment igennem sin hobby som amatørarkæolog og interesse for nordisk historie. Han var derudover blevet skilt for nyligt, og forsøgte derfor at stable et nyt liv på benene. Michael blev Asatroende for et stykke tid tilbage. Han har været medlem af Fyrkatgruppen i et års tid, og har en bred interesse for forskellige vikingehåndværk. Han arbejder bl.a. med drikkehorn.

Karin

Karin er 43 år, og hun bor lige nu alene. Hun har to døtre, som begge er flyttet hjemmefra, og de har begge to været med til at dele interessen som vikingereenactor, siden Karin selv startede, men er med alderen droppet fra. Hun har selv været viking i 11 år, og hendes interesse for en vikingelevevis gælder i høj grad madlavning. Hun elsker at eksperimentere med nye opskrifter, som hun selv udarbejder og har skrevet en vikingekogebog; *"Bålmad for moderne vikinger"*.

Vi havde i forvejen aftalt at mødes med Karin på Vikingecenteret Fyrkat. Der mødtes vi med hende ved et bål, hvor hun var i gang med at eksperimentere med at lave brød. Hun byder os på et stykke og det viser sig at smage helt fantastisk. Vi bliver enige om, at hun bare kan arbejde videre ved bålet, mens vi snakker med hende, men hun ender alligevel med at træde lidt til siden med os, så vi har hendes fulde opmærksomhed.

Årsagen til, at hun startede som viking, kom af, at hendes børn begyndte at blive ældre, og hun havde mere tid til sig selv, hvilket hun følte, at hun havde brug for. Hun siger at det umiddelbart var et tilfælde, at hun endte i vikingegruppen Fyrkat, og at det lige så godt kunne have været en middelaldergruppe. Hun tager på vikingemarkeder 8-12 gange om året, og er generelt interesseret i det historiske aspekt indenfor middelalderen og vikingetiden, hvilket hun siger, at man tydeligt kan se på hendes bogreol. Hun er ikke asatroende, men hun synes, at det er en interessant religion, da den er baseret på nogle spændende sagn og myter.

Niels (familieviking)

Niels er 36 år og er familieviking. han har tre børn i alderen 12, 10 og 8.

Vi har forinden interviewet Karin, som foreslår, at vi også skal interviewe Niels, da han har en familiegruppe, som han har kørt fra *"day one"*. Karin fortæller, at det er ret unikt, at Niels startede som en familiegruppe, da der ikke er mange der gør det. Karin beskriver Niels som *"stort set fuldtidsviking"* og med at *"vi plejer at kalde ham linselusen - han er med i diverse blade og sådan noget"*. Vi går med Karin ned til smedjen, hvor Niels ikke er at finde. Vi finder ham dog hurtigt efter, hvor Karin introducerer os for hinanden, og Niels siger, at det er okay med et interview. Vi sidder på en bænk på Fyrkatcentret i solen: Cecilie, Simone og Annagrethe på den ene side af en bænk og Niels på den anden. Cecilie interviewer Niels, mens Simone og Annagrethe tager noter og kommer med et par enkelte spørgsmål. Niels er i starten lidt tøvende med sine svar, men bliver senere meget snaksaglig – især om sit efternavn *"Fulgjyr"*, som familiegruppen er opkaldt efter. Vi får indtrykket af, at Niels gerne vil dele sin viden med os, men måske er træt af turister, som bare er på tur og ikke er rigtig interesseret i vikingeverdenen og dens skikke og traditioner.

Nidhug

Nidhug kalder sig selv en kampgruppe.¹²⁸ Gruppen består af unge mennesker, hvis fokus i vikingetiden gælder kampstil, våben og formidling. Dragter, udstyr og våben har stor betydning, særligt mht., hvordan våbnene benyttes, og hvilket udstyr, der passer bedst i en given kampsituation. I gruppen er der mange titler og et bestemt hierarki. F.eks. er Rådet og Jarlen øverst, og aspiranten er nederst. De lægger vægt på forskellige kampstile, men det er stort set altid ”freestyle”, dvs. der er ikke en vinder, inden kampen går i gang. Det adskiller dem fra skuespil, hvor handlingen netop er aftalt på forhånd. De træner sammen hver onsdag og hver anden lørdag.

Vi mødtes på Fyrkat Vikingecenter en eftermiddag i oktober. Stemningen var akavet først, men senere hen god. Det hele gik fint under interviewet, og vi mener at have fået nogle brugbare svar. Under selve interviewet fjollede deltagerne og talte internt, så til tider var det svært at få svar på spørgsmålene. De var alle rigtig søde og meget glade for hinanden. Det er værd at bemærke, at de kendte hinanden så godt, at det var muligt for dem at afslutte hinandens sætninger.

¹²⁸ Nidhugs Facebook side (fundet d. 24. nov. 2014)

Kris Bay Nielsen, Ida Wivel Holm og Jesper L.

Kris er i starten af 20'erne og bor i Hobro, han studerer Economy og Business Administration på Aarhus School of Business and Social Sciences. Han kom ind i vikingemiljøet via skuespil, og blev draget af kamp-aspektet. Kris er et meget aktivt medlem, og var med til selv at starte kampgruppen i 2012. Han har titlen jarl inden for gruppens hierarki, og betegner sig selv som nørdet inden for historien med en særlig fascination af vikingetiden. Blandt andet på grund af national historie og forståelse. Han ser sig selv som "semi-asatroende". Han er desuden kæreste med Ida Wivel Holm fra gruppen.

Ida er i starten af 20'erne og læser nanoteknologi på Aarhus Universitet. Hun startede som rollespiller, og blev via lederen af Fyrkatmuseet introduceret til vikingemiljøet. I starten var hun musiker til et skuespil. Ida blev med tiden fascineret af at kæmpe, og blev medlem af Nidhug. Hun er meget aktiv i gruppen. Hun er særligt interesseret i vikingetiden, da det er særligt for Danmark og Danmarks historie.

Jesper er i starten af 20'erne. Han bor i Viborg og studerer datalogi på Aarhus Universitet. Han er ikke særligt aktiv i gruppen og møder kun sjældent op. Han synes vikingetiden er vigtig pga. nationalfølelse.

Nicolej, Lars og Maria

Nicolej er 23 år, og arbejder som opklaringssoldat på Bornholm med speciale som skytte. Han er huskarl og fungerer som kasserer og næstformand.

Maria studerer på TEKO i Herning, og hun arbejder som afrydder på Fox N' Hounds. Hun er officer i gruppen, og er ansvarlig for våben og sikkerhed, enkeltkæmperfærdigheder, linje og taktik, og autenticitet.

Lars er 18 år, går på det almene gymnasium, hvor han læser på den naturvidenskabelige linje. Lars er aspirant, men er på vej til at blive hirdsmand, som er det næste skidt i hierarkiet.

Bifrost

Bifrost holder til i Frederikssund. Det er en åben gruppe med mange medlemmer – både aktive og inaktive. De inaktive vil gerne støtte op om gruppen, og betaler derfor kontingent uden at deltage i

arrangementerne. Samlet i gruppen er de ca. 26 medlemmer, men det er altså ikke alle, der deltager aktivt, når de mødes en gang om måneden. Om sommeren til bopladsmøder den første weekend i måneden og om vinteren til arbejdsweekender/aftenmøder, hvor de kan sidde med deres håndværk. I Bifrost er den yngste deltager 24 og studerer på Københavns Universitet, mens den ældste er 74 og pensioneret.

Bifrost er en gruppe, som betegner sig selv som ”handlende” vikinger – da det var det, som vikingerne var. Gruppen stammer oprindeligt fra Frederikssund Vikingespil, og blev oprettet for 20 år siden. Formålet med bruddet fra vikingespillet var, at de søgte noget andet end teaterdelen og formidlingen til et publikum. Gruppens medlemmer har alle et håndværk, og de laver selv deres tøj, som de så bruger på markederne i hele Europa. De rejser ofte til udlandet for at deltage i vikingemarkeder, og de har en årlig tur til Irland, hvor de mødes med andre vikingegrupper.

Vi har aftalt at mødes med Bifrost-gruppen på en skole i Frederikssund, hvor de skal have et af deres månedlige møder. Her har vi fået lov til at deltage og overvære mødet samt interviewe forskellige deltagere undervejs. Vi finder efter lang tids søgen sløjdlokalet, hvor vi skulle mødes med gruppen, og bliver budt velkommen af Hanne, som vi havde haft kontakt med via e-mail. Vi var omkring 11 personer samlet (inkl. fire personer fra vores projektgruppe). Alle sætter sig og går i gang med deres håndværk, og vi får fri mulighed for at gå rundt og tale med deltagerne, som er mere end villige til at dele deres historier og interesser.

Hanne og Nanna

Stemningen i interviewet er meget afslappet. De er åbne i interviewet, og det selvom, de visse steder søger mumlende efter de rette ord at sige, hvilket er grunden til at man får en del øh..., øhm... og mh... ind. Det var dog ikke uventet. Derudover har Hanne og Nanna så også haft en nogenlunde ens tilgang til reenactment – det gælder nemlig for dem begge, at de har haft en siddende interesse for historie og bl.a., har de altid taget meget på museer. De har begge interessen for nordisk mytologi.

Noget, der gælder for dem begge, er at få lov til at fremstille noget (gerne deres eget håndværk), hvilket de kan bruge meget tid på at tale om og formidle til andre. I interviewet er det også tydeligt, at de opsamler inspiration fra hinanden, og at det kan være meget lærerigt at møde op til deres planlagte arbejdsweekender, hvor de i fællesskab kan eksperimentere, lære af og være i selskab med andre, mens de fremstiller deres produkter.

Peter og Ingrid

Vi lavede et interview med Peter på 47 år, og Ingrid på 74 år fra Bifrost, Frederikssund. Begge kalder sig handelsvikinger. Ingrid har meget fokus på håndarbejde og især dragterne, hun har på til markederne. Hun bruger dog en symaskine til nogle ting. Peter er udlært vicevært, men er arbejdsløs og Ingrid er pensioneret. De har begge været vikingereenactorer længe. De virkede begge rolige og var meget åbne. Gennem interviewet var der god stemning. Især i starten svarede Ingrid på mange af spørgsmålene, hvorimod Peter holdt sig lidt tilbage og sagde kun få ting. Omkring midten af interviewet, blev der snakket på tværs, og det var derfor svært at adskille ordene, men både Peter og Ingrid var ivrige efter at svare på spørgsmål. I slutningen af interviewet var det mest Peter, der svarede, mens Ingrid supplerede. Peter virkede især glad og energisk.

Analyse af temaer

Analysedelen er inddelt i tre temaer i følgende rækkefølge: autenticitet, identitet og lægfolks historiebrug. Analysen er blevet bygget op på denne måde, da historiebrugsafsnittet afrunder og giver mulighed for en opsamling på problemstillingerne, som vil blive diskuteret videre i konklusions- og diskussionsafsnittet. Der vil derfor indgå overlap i mellem temaerne.

Autenticitet

Af arbejdsmæssige årsager analyseres reenactmentgrupperne separat, idet dette gør det nemmere at stille dem op mod hinanden. En sådan opdeling vil give et bredere indblik på det, der vægtes højest i de forskellige grupper indenfor autenticitet, hvilket projektet antager som værende repræsentativt for vikingereenactmentmiljøet. Der bliver beskrevet to typer af autenticitet: 1) man forsøger at være så historisk korrekt som muligt og 2) individet får oplevelsen af at være en del af fortiden. Den anden type af autenticitet vil altid være forbundet med den første, men graden af denne sammenhæng vil altid variere mellem grupperne og individerne.

Fyrkat

Empirien fra de seks interviewede personer danner et nuanceret perspektiv på reenactment ud fra reenactorernes egne opfattelser. Denne opfattelse anvendes til at skabe sammenligning med de andre interviewede vikingereenactmentgrupper.

Medlemmerne af Fyrkatgruppen har forskellige forståelser af autenticitet indenfor reenactment. Dette medfører forskellige opfattelser af, hvad der forstås som værende autentisk, men Fyrkatgruppen sætter meget fokus på, at deres reenactment skal forgå så historisk korrekt som muligt, da dette kan medføre at omstændighederne, hvori rammerne for en autentisk oplevelse kan blive etableret. F.eks. ønsker gruppen at danne et miljø, der bliver så lidt påvirket af nutidige redskaber som muligt. Dette ses bl.a. hos Michael, der vælger ikke at kunne kontaktes på mobiltelefon, når han tager ud på markeder.¹²⁹

Der forsøges i reenactment at opnå situationer af *isomorfi* - dette gøres både i gruppen og som individ for at danne et miljø meget lig med, hvad man forventede ville være realistisk. At danne et konstrueret miljø, hvor man konstant bliver nødt til at arbejde eller på anden vis udføre handlinger, der var nødvendige for, at et fortidigt miljø kunne fungere. Dette ses i flg. citat: *“Når vi bor her, så og... Så er der lukketid, jamen øh så skal vi ikke være på med det, men vi kan jo godt finde på og fortsætte med det vi laver, fordi... Det er det vi laver, ikk?”*.¹³⁰ Dette er med til at danne de rigtige omstændigheder for netop den autentiske følelse af, at reenactoren er rejst mange hundrede år tilbage i tiden. Denne sammenfletning sker bl.a. når gæsterne, der besøger reenactmentmiljøet, forlader området, og reenactorerne fortsætter deres arbejde, som Karin siger.

Det er ikke unormalt for vikingereenactorer at blive asatroende gennem reenactmentmiljøet. F.eks. har Michael fra Fyrkat gruppen valgt at blive asatroende: ”*Så efter en skilsmisse tog jeg til Jylland, og så var det ligesom... Manglede en trosretning, reelt set, så derfor valgte jeg at blive asatroende også*”.¹³¹ Dette gjorde han, da han følte, at det var den eneste rigtige trosretning i Danmark: ”*og det for mig er asatro den eneste retning der er for Danmark reelt set*”.¹³² Gennem sit engagement som dedikeret vikingereenactor og asatroende, søger han at tage beslutninger og handlinger som opretholder reenactments autenticitet gennem historisk korrekthed.¹³³ Asatroen er medvirkende til at skabe den autentiske følelse for reenactoren, dvs. vedkommende har større mulighed for at leve sig ind i tidsepoken ved at følge religionen. De reenactorer, som bliver asatroende, udstråler overfor andre reenactorer et stort engagement og seriøsitet omkring deres reenactment, hvilket giver dem status og gør det nemmere for dem at associere sig med fortiden.

¹²⁹ Bilag – Michael (2014 s. 23)

¹³⁰ Bilag – Karin (2014 s. 36)

¹³¹ Bilag – Michael (2014 s. 1)

¹³² Bilag – Michael (2014 s. 1)

¹³³ Bilag – Michael (2014 s. 22)

Der ses et markant skel mellem kampgrupperne og andre typer vikingereenactorere, f.eks. siger Karin fra Fyrkatgruppen:

”(...)Har mødt nogle meget arrogante(...)krigere(...)ofte øh yngre mænd(...)som har meget høje tanker om sig selv(...) De går jo og føler at de er meget, meget bedre end os andre, selvom(...)Vi andre måske har brugt meget, meget tid på at(...)lære et andet håndværk”.¹³⁴

Som det fremgår af dette citat, er der visse konflikter mellem de forskellige interesseområder, dvs. at nogle enkeltpersoner har et udestående med andre enkeltpersoner med en anden interesse. F.eks. er Fyrkatgruppen en håndværksgruppe med fokus på diverse håndværk og hverdagslivet i vikingetiden, og Nidhug er en gruppe med fokus på kamp. Karin har opstillet en stereotyp for kampvikingerne; at de mest består af yngre mænd og de kan virke arrogante. Konflikten opstår her ikke pga. autenticitet, men af enkeltpersoners karaktertræk.

Som nævnt i teori afsnittet er der forskellige opfattelser af, hvordan man oplever og opnår autenticitet, men en faktor, der fremkommer ved alle disse opfattelser er, at man ikke kan genskabe et komplet billede af livet i vikingetiden. Dette fortæller Michael bl.a.: ”*der er dog ikke nogle skrifter om hvordan vikingerne levede og hvordan deres tro var dengang...*”.¹³⁵ Netop denne opfattelse, at der er ingen, der har det endelige svar på, hvordan tingene egentlig foregik, er essentiel for autenticitetsopfattelsen i reenactment, idet det giver reenactorerne rum til forestilling om både mulige og ønskede scenarier.¹³⁶ Dvs., at reenactment bygger på fortolkninger og opfattelser inspireret af brudstykker fra fortiden givet af historiebøger og arkæologiske fund. Derved skabes der også konflikter vedrørende den korrekte historie tolkning, da det er reenactorernes egne fortolkninger, der bruges til at konstruere. F.eks. omtaler Karin en konflikt vedrørende en bestemt teltype.¹³⁷ Konflikten er opstået, idet at det ikke er sikkert, hvilke materialer vikingerne brugte til at fremstille deres telte. Der opstår derved situationer i reenactmentmiljøet, hvor der på grund af mangel af konkrete levn på den ene side og en antagelse om, hvad der er realistisk på den anden side, kan være stor uenighed om materiales autenticitet igennem dets historiske korrekthed.

Ved at fortolke fortiden danner den individuelle reenactor en konstrueret verden, som kan være vidt forskelligt fra, hvad andre reenactorer, der interesserer sig for samme tidsperiode, danner. Individet

¹³⁴ Bilag – Karin (2014 s. 42)

¹³⁵ Bilag – Michael (2014 s. 1)

¹³⁶ Bilag – Michael (2014 s. 7)

¹³⁷ Bilag – Karin (2014 s. 37)

danner derved sin egen konstruerede verden, men påvirkes også af andre reenactorers forestillinger. Der skabes refleksioner om, hvordan denne verden skal konstrueres, men individet gør sig også tanker om sit ”jeg” uden for reenactmentmiljøet: ”(...)hvad virker for mig(...)”.¹³⁸ Citatet er fra Michael, der beskriver, at han ledte efter de aspekter, han mente passede til ham selv. Dette handler også om hans tilknytning til asatroen, der har haft stor indflydelse på hans liv uden for reenactmentmiljøet. Dette betyder at, reenactorerne danner deres konstruerede verden ud fra de refleksioner, de gør sig om fortiden, og dette kan påvirke deres liv udenfor miljøet. F.eks. ønskede Michael en anden grad af autenticitet, og valgte at blive asatroende. Dette ønske har dermed påvirket hans liv ud over reenactment.

Reenactment kan opfattes som et fænomen, hvori individer udvikler sig ved at reflektere og forestille sig scenarier om fortidige hændelser. I reenactmentmiljøet har grupperne af individer mulighed for at mødes og udveksle ideer, vinkler og holdninger. Det er igennem denne proces, at reenactorerne kan danne en fælles norm for, hvad der danner rammerne for den autentiske opfattelse i miljøet. Netop denne antagelse kan tilkobles miljøets forståelse for, hvad der er autentisk korrekt. Det er ved disse udvekslinger at reenactorerne lader sig inspirere af hinanden, hvilket influerer på deres egen konstruerede verden. Der kan dog opstå konflikter som led i denne proces, idet nogle reenactorer kan få udfordret deres viden på en negativ måde.

Uenighederne reenactorerne imellem kan være en hjælpende faktor til at skabe mere gennemgående undersøgelser eller søgen efter nye fortolkninger af gammel viden. Men for nogle handler vikingereenactment ikke blot om interessen for vikingetiden og at opleve, hvordan vikingetiden kunne have været, men også om at have en aktivitet man kan nyde med familie og venner: *“Og jeg har været viking i 11 år og havde ungerne med i starten, det var... rigtig godt! Altså det var en rigtig god familieaktivitet”*.¹³⁹

Generelt i Fyrkatgruppen er der fokus på at skabe autenticitet gennem et intern krav i gruppen om, at medlemmernes udstyr, beklædning og arbejdsprocesser, skal forsøge at genopføre den fortid, man reenacter. Fyrkatgruppen forsøger derigennem at fremstille et miljø, der udadtil ikke bærer præg af nutidens teknologi. Man kan derfor sige, at de forsøger at konstruere forholdene under et fortidigt miljø og derigennem opnå en følelse af autenticitet.

¹³⁸ Bilag – Michael (2014 s. 1)

¹³⁹ Bilag – Karin (2014 s. 27)

og gør sig overvejelser om, hvordan, de vil være, og hvordan, de vil agere i det konstruerede miljø. Ved at skifte navn til Eik har Nicolej nemlig reflekteret over, hvem han ønsker at være i den konstruerede verden.

Nogle af de interviewede personer kom oprindeligt fra Fyrkatspillet, hvor de udelukkende kæmpede i forbindelse med vikingeshows. De bestemte sig dog for at forlade Fyrkatspillet pga., at deres interesse for at kæmpe voksede. Det ledte til, at de stiftede kampgruppen Nidhug, som de selv anser for at være en seriøs vikingekampgruppe.¹⁴⁴ Medlemmerne af Nidhug har et interesseområde, der omhandler kamp-aspektet, og har derved mulighed for at udøve reenactment inden for dette interessefelt, denne udvælgelse, *dyssimulaton*, kan ses ved Idas kommentar om: ”*jeg syntes bare alting var lidt bedre, sådan hvis man ser på f.eks. middelalderen eller renæssancen i sammenligning*”.¹⁴⁵ Tilsvarende var det også en stor interesse hos Jesper og Lars, der var årsagen til, at de meldte sig ind i Nidhug.

En måde hvorpå medlemmerne af Nidhug forsøger at opnå en så autentisk oplevelse som muligt, er igennem anvendelsen af et hierarkisk rangsystem. Inden for gruppen kan man stige i rang ved, at medlemmerne viser, at de besidder visse færdigheder og viden. Derved kan de få muligheden for at stige inden for gruppens hierarki¹⁴⁶.

”(...) man er aspirant, så kan du blive hirdmand, så kan du blive officer, og så øh rådets poster det er henholdsvis tein, landsmand, huskarl og jarl hvor officererne som udgangspunkt går ind og udfylder tejnposterne. Landsmanden er valgt direkte blandt øh det menige den menige hirdmand og (...) repræsentere alle hirdmænd og aspiranter”.¹⁴⁷

På den måde gør gruppen altså noget ud af at signalere til resten af miljøet, at de har øje for noget af det essentielle indenfor krigerkassen, hvilket er det hierarkiske system. Det at udstråle autenticitet er en måde, hvorpå gruppen kan gøre sig bemærket i miljøet. Man kan så diskutere, hvorvidt eller i hvor høj grad dette styrker gruppens historiske troværdighed, der tillægges dem i vikingereenactmentmiljøet. I vikingereenactmentmiljøet er det nødvendigt at være selvkritisk overfor det udstyr, man anvender, hvilket også gælder kampvikingerne i Nidhug, idet at hvis deres udstyr ikke er i orden, har gruppen ret til at beslutte, at den enkelte ikke må tage med dem på markederne:

¹⁴⁴ Bilag – Nicolej (2014 s. 92)

¹⁴⁵ Bilag – Ida (2014 s. 60)

¹⁴⁶ Bilag – Nicolej (2014 s. 91)

¹⁴⁷ Bilag – Nicolej (2014 s. 91)

Bifrost

I Bifrostgruppen er Hanne et af de ældste medlemmer, og hun har været med næsten fra begyndelsen i den 20 år gamle gruppe.¹⁵² Hun forklarer, at der er uenighed mellem reenactorerne omkring opfattelsen af, hvordan man i gruppen definerer autenticitet.

*”(...)så der stor diskussion om hvad der er rigtigt og forkert... for nogle mener jo at man kun kan have det som er fundet i jorden... og ikke... der har lige været en diskussion om pileflet... en ville gerne pileflet og den anden sagde, at det kunne man ikke for der var ikke fundet noget”.*¹⁵³

Her forklarer Hanne, at der er forskellige argumenter for, hvordan man kan forstå, hvad der er autentisk. Idet nogle mener, at man kun kan anse det, der er fundet af arkæologer som værende historisk korrekt, mens andre mener, at man må overveje, hvad der kunne være realistisk, der blev anvendt for at skabe et så naturotro miljø som muligt.

Bifrostgruppen ønsker en så høj grad af autenticitet gennem historisk korrekthed som muligt - bl.a. mht. tøjet. Her bruger de kun de farver, som vikingerne havde dengang og for at komme frem til de rigtige farver, bruger reenactorerne historisk viden om de planter, vikingerne brugte dengang, og i Bifrost fremstiller de plantefarver selv.¹⁵⁴ Gruppen forsøger at opnå autenticitet gennem historisk korrekthed, ved at rekonstruere og finde inspiration fra fundne levn fra fortiden. Hanne omtaler, at gruppen tager på museer og gransker historiebøgerne for at finde tøj at hente inspiration fra:

*”(...) Vi har en udstillet inde på nationalmuseet, og det er den de fleste går efter. Men ellers prøver vi jo også at kigge i bøger for at se om der er andre... andre modeller altså nogen går meget efter Birka modellen i Sverige.(...)”.*¹⁵⁵

Den måde, gruppen opnår autenticitet på, er altså ved at stole på historisk viden fra levn og historiebøger. Dette ses i interviewet med henblik på deres madlavning, idet de vælger ikke at anvende kartofler, tomater eller gule gulerødder, da disse ikke eksisterede i Danmark under vikingetiden: *”Så.. men altså vi bruger så vidt muligt.. altså der blev ikke brugt.. kartofler (...) De er bandlyst”.*¹⁵⁶

¹⁵² Bilag – Hanne og Nanna (2014 s. 120)

¹⁵³ Bilag – Hanne og Nanna (2014 s. 138)

¹⁵⁴ Bilag – Hanne og Nanna (2014 s. 125)

¹⁵⁵ Ibid.

¹⁵⁶ Bilag – Peter (2014 s. 157)

Der er i citatet ikke tale om *The Magic Moment*, idet dette defineres som værende en kortere indlevelse i fortiden. Det, der fremgår af citatet, er snarere følelsen af, at man er afskåret fra nutidens miljø. I projektprocessen forekom der ikke ét eksempel af oplevelsen af *The Magic Moment*. Årsagen hertil kan være, at reenactorerne konstant må forholde sig til at imødekomme udefrakommende tilskuere, som forhindrer muligheden for den komplette indlevelse.

Dette citat beskriver også, hvordan man kommer tilbage til lægfolks verden, og at det føles som om, at man har været et andet sted i lang tid. Dette betyder, at reenactorens indlevelse har været så omfattende, at det føles som en stor omvæltning, når man kommer tilbage fra et marked eller en weekend sammen med sin gruppe.

Handler og Saxtons teori vedrørende *dyssimulation* kommer også til udtryk, idet en reenactor vælger visse aspekter af den givne tid, som vedkommende ønsker at fokusere på. De sorterer det, de finder uinteressant, fra. Således skabes der de underkategorier, man finder i vikingereenactment; f.eks. at interessen for kamp og våben skaber kampgrupperne, og interessen for håndværk og handel skaber håndværks og handelsgrupperne. Det er gennem interessen for et bestemt aspekt, at reenactorens rolle i vikingereenactmentmiljøet defineres. Hanne siger bl.a.:

"Her kan jeg selv vælge hvad jeg vil lave, om jeg vil nålebinde et par sokker fordi jeg har brug for et par sokker eller om jeg vil eh... lave nogle bånd som jeg vil sælge på markedet".¹⁶¹

Her fortæller Hanne, at hendes interesse for at lave forskellige håndværk og det faktum, at man kan lave mange forskellige håndværk, gør, at hun er handelsviking.

Som før nævnt går Bifrost op i, at deres håndværk og de ting, de producerer, er så autentiske som muligt. Det gør de ved at rekonstruere og hente inspiration fra bøger og arkæologiske fund. Dette medfører en fortolkning af det fortidige. Som Handler og Saxton også kommer ind på, så ønsker en reenactor at fortolke frem for at genopføre. Ingrid, det ældste medlem af vikingegruppen, fortæller, at de også besøger museer i udlandet for at finde inspiration til bl.a. smykker:

”(…)da vi var i Finland, da vi, øhm, spillede. Der var vi også henne på nogle museer, for at se hvad de havde af... af smykker (...) jeg har selv prøve at støbe smykker, og altså... det er jo sjovt at prøve(...)”.¹⁶²

¹⁶¹ Bilag – Hanne og Nanna (2014 s. 123)

¹⁶² Bilag – Peter og Ingrid (2014 s. 150)

Her fortæller Ingrid, at de ved hjælp af museer finder smykker fra vikingetiden, de kan bruge som inspiration til at lave deres egne. Dette er et eksempel på en fortolkning, da det ikke er en gengivelse af noget bestemt, der tilhørte en bestemt historisk person, men en inspiration til at fremstille et smykke, der ser autentisk ud. Dette er medvirkende til at skabe reenactorernes identitet, da de bruger historien til at skabe deres eget udstyr og beklædningsgenstande ved at genskabe deres tøj og smykker. De bruger det ikke nødvendigvis til at genskabe en bestemt historisk person. De bruger deres historiske viden til at skabe noget til deres egen rolle i miljøet.

En anden måde, hvorpå reenactorer forsøger at opnå autenticitet, er ved at konstruere historier eller narrativer omkring deres reenacted roller. Disse konstruerede scenarier kan have hold i den historiske virkelighed. Dette ses specielt ved kendte personer, hvor et opstillet scenarie er en kendt hændelse fra denne persons liv. Man kan også anvende narrativer og konstruerede scenarier om almene mennesker, hvor man har planlagt forinden reenactmentet starter, at der vil forekomme nogle begivenheder eller scenarier, som den reenacted rolle må håndtere. Disse plot eller narrativer kan dermed være med til at skabe troværdige historiske roller. Dette er dog ikke ensbetydende med, at de efterligner en bestemt historisk person eller giver deres ”*jeg*” i reenactmentmiljøet et andet navn. Dvs. at man ikke nødvendigvis danner et separat ”*selv*” i den konstruerede verden, men at man placerer sig selv i den, så det er en selv, der gennemlever de autentiske oplevelser: ”*nej, vi er os selv!*”.¹⁶³ Det vil derfor betyde, at den autentiske oplevelse forstærkes, da der ikke skabes en fiktiv karakter, der spiller et skuespil. Derudover kan reenactorerne også påtage sig disse roller for at slippe væk fra mange moderne problemer såsom sociale medier og hverdagsstress. F.eks. ses det i henvisning 160, at reenactoreren nyder at træde ud af hverdagslivet og ind i den konstruerede verden, der ikke har de samme stressfaktorer. Denne følelse af distancering imellem den reenacted rolle og den egentlige person, er en indikation af, at man har følt, at det reenacted var autentisk i den forstand, at forestillingen ikke blev ødelagt.

I Bifrost oplever man, at autenticitet kommer til udtryk gennem måden, hvorpå de laver mad over bål og udelader nogle ingredienser, pga. at de ikke eksisterede i Danmark i vikingtiden. En anden måde, man også ser autenticiteten i denne gruppe, er ved at de gransker historiebøger og får inspiration fra beklædningsdele, der er opbevaret fra vikingtiden.

¹⁶³ Bilag – Peter og Ingrid (2014 s. 158)

grupper er der ikke et nær så stor fokus på individernes position overfor hinanden, hvilket gør at autenticitetsopfattelsen kan være mere individuel. Alle grupperne fokuser dog i større eller mindre grad på at danne sig en forståelse af, hvad autenticitet betyder for dem, og grupperne samt individerne deri gør en indsats for at opnå en så korrekt autentisk oplevelse i reenactment som muligt.

Identitet

Individuel identitetsanalyse

I følgende afsnit vil den individuelle identitet være i centrum; hvor meget det betyder og præger hverdagen for individet at være en del af vikingemiljøet. Der vil benyttes identitetsteorier beskrevet tidligere for at belyse, hvor meget den individuelle identitet fylder i hverdagen. Det skal desuden nævnes, at den individuelle identitet har stor kobling til den kollektive identitet, hvilket vil blive beskrevet i næste afsnit.

Når der bliver set på den individuelle identitet, er det vigtigt at tage forbehold for, at de interviewede personer har forskellige syn på, hvor meget det fylder i deres hverdag. Det betyder, at nogle ser det mere som en hobby, der fylder meget, mens andre beskriver det som en livsstil, og kalder sig fuldtidsvikinger. Det skal dertil siges, at det sker i en flydende overgang, hvor det ikke direkte kan siges at det er enten eller. For nogle fylder det mere i hverdagslivet, og disse bringer identiteten som viking med sig hjem:

”Jeg ser mig selv som det ret kiksede fuldtidsviking, det kan man ikke blive, men det er jo nok, fritidsvikinger hvor at ens hverdag den bliver stærkt præget af at man er i det miljø. Fordi man har det hele tiden i bagtankerne og roder og projekter, og hvad skal man næste gang, og det hele det kører. Det er en integreret del af en hverdag, det bliver det. Det kan ikke undgås”.¹⁶⁵

”Jeg tror bare det er en hobby der fylder meget, lidt ligesom hvis man går meget op i at ride, eller sådan noget, det er jo også en helt anden verden”.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Bilag – Niels (2014 s. 47)

¹⁶⁶ Bilag – Ida (2014 s. 61)

Som det fremgår af citaterne, bekræftes to forskellige holdninger om, hvor meget det kan fylde i deres hverdag. Disse to holdninger vil være bemærkelsesværdige at beskue igennem hele analysen, idet at der er forskel på, hvor meget det flyder sammen med deres hverdags identitet. Som Ida pointerer, ”det er jo også en helt anden verden”, hvilket viser, at hun godt er klar over, at det er en konstrueret verden, hvorimod Niels ser det som et helhedsbillede og har skabt en overordnet identitet omkring vikingeverdenen. Niels kalder sig selv en familieviking, og derfor er hele familien påvirket af miljøet.

Grunden til at det netop er vikinger, der er blevet en af grundstenene for reenactorernes identitet, er personlig historisk interesse for vikingetiden. Tiden benævnes som en af de største tidsperioder i dansk historie. Dette gør, at tidsperioden tilskrives en national fælles identitet af deltagerne, som vil blive set nærmere på senere i kapitlet om national identitet. Der gives også udtryk for, at det er en alternativ form for interesse, og at det ikke er noget, alle beskæftiger sig med. Det gør, at de kan blive set lidt skævt på af udefrakommende, der ikke har det samme forhold til vikingetiden som dem selv.

Hvis der ses på, hvordan identiteten bliver skabt igennem det historiske perspektiv, kan der ses nærmere på de narrativer, der findes om vikingerne. Uden disse ville der ikke være mulighed for i dag at beskæftige sig historisk med vikingerne på den måde, som reenactorerne gør det. Der sker en *identitetsdannelse* på baggrund af disse narrativer. En af måderne fortællingerne kan bruges på er igennem *offentlige narrativer*, hvilket er museer med vikingetiden som emne. Flere i miljøet har også tilknytning til museerne, hvorigennem de bliver inspireret. Nogle er endda direkte formidlere. Nogle reenactorer kan kaldes indirekte formidlere, hvor de ikke direkte har tilknytning til et museum, men derimod måske svarer på spørgsmål på et marked, hvor udefrakommende eller turister deltager. Andet, der kunne være med til at påvirke *identitetsdannelsen*, er fortællinger om nordisk mytologi, som givetvis hænger sammen med vikingetiden. Her hentes inspiration fra Asatroen, som er en trosretning, og derfor direkte giver en form for bevidst identitetsændring udadtil.

Uden narrativerne i tidsperioden, der inkluderer vikinger, ville muligheden for at skabe en identitet derigennem ikke være til stede. En ting, der gør, at et individ får lyst til at identificere sig selv med en given tidsperiode som f.eks. vikingetiden, er fascinationen, som individet har for netop den

tidsepoke: ”Jeg synes det var en helt fantastisk historisk periode, altså de kunne nogen ting i vikingetiden”.¹⁶⁷

Ofte er den individuelle identitet en søgen efter selvopfattelse – da denne ses som en krise, og individet gerne vil opnå højere tilfredsstillelse som individ. Som nævnt tidligere, er identitetsproblemet konstant, men Kris har f.eks. fundet sit ståsted i vikingemiljøet, hvor det fylder tilpas meget i hans hverdag og individuelle identitet. Det skal nævnes, at de konstante påvirkninger fra miljøet gør, at der konstant sker et *identitetsarbejde*: ”Jeg tror nu er vi så unge i det her, så jeg tror ikke vi har noget sådan... at de to verdener clasher ind over, men man høre lidt om folk der er *semi-celebrities inden for viking*”.¹⁶⁹

Som tidligere nævnt, kan den individuelle identitet overføres til hverdagen yderligere. Herigennem begynder holdninger og meninger at afvige fra normen i samfundet. Det kan forårsage udmelding af folkekirken, og at individet vælger at blive asatroende. I dag bliver der ikke set med særlig stor skepsis på at melde sig ud af folkekirken, da man i dag har et mere mangfoldigt samfund og individet bliver født uden identitet, da traditionelle tider er ophørt.

Kritik af kristendommen er også en gennemgående faktor for reenactorerne, idet mange af dem har lettere ved at identificere sig med asatroen. Kristendommen har haft stor indflydelse på det danske samfund i mange år. Alligevel er det den generelle holdning, at asatroen ville være mere oplagt for reenactoren, hvis der skulle tages et religiøst standpunkt. I reenactmentmiljøet findes der en stor fascination for asatroen. Netop på grund af denne fascination er flere reenactorer blevet asatroende, eller overvejer at blive det: *”jeg syntes at jeg manglede et eller andet, så jeg valgte at sige jamen øh, hvad virker for mig som trosretning og det for mig er ase tro den eneste retning der er for Danmark reelt set”*.¹⁷⁰

Det er ikke kun trosretning, der kan have stor indflydelse på den individuelle identitet, men også samfundskritik kan have indvirkning på identiteten. Dette betyder at samfundet begrænser muligheden for at bedrive den identitet, der føles korrekt. Dette kan ske igennem samfundets love. Et eksempel herpå kunne være, at asatroen ikke har været en anerkendt trosretning i Danmark siden kristningen af danerne, før den atter blev anerkendt få år tilbage. Dette betyder, at mange moderne danske love indskrænker den måde, hvorpå asatroens ritualer og levevis kan udleves, altså må de asatroende reenactorer indfinde sig under nutidens love. Det er heller ikke muligt decideret at leve

¹⁶⁹ Bilag – Kris (2014 s. 61)

¹⁷⁰ Bilag – Michael (2014 s. 1)

ligesom dengang pga. indordning af samfundet. Dette gør, at udøvelsen af reenactment og den konstruerede verden udleves på anden vis end i det moderne samfund.

Selvfølgelig stadig inden for samfundets grundlæggende regler, for love i nutiden gør genopførelsen af fortiden umulig at gennemføre, idet at der i nyere tid er love, der gælder inden for bl.a. beskæftigelser som jagt, regulering af våben og lign. Dog kan man stadig i vikingemiljøet skabe en bro til andre normer og former for levevis, som samfundet accepterer: *"leve og indordne dig under ikke? Altså jeg syntes det er træls at jeg ikke i et parcelhus ikke kan bygge et langhus i stedet for"*.¹⁷¹

Citatet afspejler, hvor meget nutidens love påvirker reenactorens hverdag. Igennem denne ændring af gældende normer blander reenactoren hverdagslivet med vikingelivet sammen til en fuldkommen identitet. Det skal selvfølgelig nævnes, at alle er mere eller mindre præget af vikingemiljøet.

Som nævnt tidligere giver flere reenactorer udtryk for, at reenactment er en alternativ interesse. Friheden i det moderne miljø giver muligheden for at fordybe sig i netop denne interesse. Grunden til, at det siges, at det er en alternativ interesse, er, at der ikke er så mange, der i samme grad interesserer sig for emnet. Der reflekteres over, hvad omverdenen tænker om reenactorerne, hvilket gør, at der skabes et refleksiivt selvbillede, hvor de forestiller sig, hvordan andre ser dem som individer: *"Ja det er lidt en niche for sig selv og så er der nogen folk der acceptere det og synes det er fedt og der er andre der bare synes man er en freak"*.¹⁷²

Det betyder, at der er plads til, at individet kan bryde enkelte af samfundets forventninger og normer. Dog kan omverdenen se forskelligt på netop disse brud, man kunne forestille sig, at nogle individer ville tage stærk afstand fra brudene, hvorimod andre accepterer det. Det kan blive set som unormalt i nogle sammenhænge at bryde samfundets normer, eftersom der kan være forskellige fællesskaber i samfundet, som skaber barriere imellem individuelle personer. Dette gør, at der kan ses skævt på reenactoren i hverdagen, da der opstår et brud med normerne i samfundet. Altså en ændring af de *socialle spilleregler*, som sker, når man iklæder sig vikingetøjet. Det skal dertil siges, at der kan benyttes ordet *stigmatisering*. Det skal ses som, hvordan individet selv føler at omverdenen ser på dem. Det betyder, at der ikke forekommer en direkte *stigmatisering* ift., hvordan

¹⁷¹ Bilag – Michael (2014 s. 8)

¹⁷² Bilag – Ida (2014 s. 66)

det er beskrevet i bogen: *Kollektiv Identitet* af Frello. Her bliver individet fremmedgjort og ses ikke som social afviger på samme måde, men nærmere at individet selv ser det som en lille afvigelse af det normale.

De individer, som åbent bryder med samfundets normer og forventninger, kan blive set mere skævt på. Der kan være en risiko for, at konfrontationerne med normerne kan danne en *modstandsidentitet*, også med hensyn til *tribale stigmata*, hvor religiøse synspunkter bliver involveret. Vikingemiljøet i Danmark kan dog næppe ses som en *modstandsidentitet*, idet en meget stor del af reenactorene er interesseret i at formidle information om Vikingetiden. Man kan derfor sige, at vikingemiljøet danner en *projektidentitet*, idet mange reenactorer er villige til at informere interesserede individer både inden for og uden for vikingemiljøet. Dette sker ofte ved planlagte arrangementer: ”og man føler sig så malplaceret, det er helt forkert, det, det fuldstændig, for det første så bryder det stemningen, og for det andet så går folk bare gløder efter dig ikk”.¹⁷³

Det er bemærkelsesværdigt, at der er forskel på, om individet befinder sig i miljøet, hvor turister kommer og besøger markeder, eller om de befinder sig uden for miljøet, idet der ses anderledes på dem baseret på omgivelserne. Hvis individet udfolder og befinder sig i den *konstruerede verden* med andre gældende normer, sker der ingen *stigmatisering*.

Hvis individet ikke havde mulighed for *identitetsdannelse* gennem fortællinger og forståelse af det historiske perspektiv af vikingetiden, ville individet ikke have mulighed for at reenact vikingetiden. I nutidens moderne samfund er dannelsen af identitet overladt til individet selv. Denne *identitetsdannelse* påbegyndes allerede ved fødslen, når man for første gang skal håndtere påvirkninger fra omverdenen.

Gennem inputs fra omverdenen, kobling med den kollektive identitet, de erfaringer og den viden individet har, skabes den individuelle identitet.

Kollektiv identitetsanalyse

I dette afsnit fokuserer vi på reenactorernes kollektive identitet, og hvordan der arbejdes med denne. Den kollektive identitet er vigtig i denne sammenhæng, da det iflg. modernitetsteorien, er nødvendigt selv at skabe sin identitet i det senmoderne samfund. Denne identitet skabes i høj grad igennem socialisering i grupper. Grupper som igen bliver defineret af det omgivende samfund.

¹⁷³ Bilag – Nanna (2014 s. 134)

så også her er der et gensidigt forhold. Man kan sige, at de fleste vikingegrupper hjælper hinanden til en hvis grad netop for historieformidlingens skyld.

På trods af denne gensidige afhængighed, er der flere modsætningsforhold, som sætter grænser for, hvor megen social interaktion, der forekommer grupperne imellem. F.eks. udtrykker familievikingen Niels:

*”Der er faktisk stort skel mellem kampgrupper og håndværkere, og det er lidt ærgerligt, og det arbejder vi meget på at få løst. (...) de sad nede på deres kamplads, og så sagde jeg til ham, dig og dine folk I er fandeme utiltalende røvhuller. Nå hvordan kunne det være, det kunne han da ikke forstå, jeg synes det er helt forkert at vi ikke engang kan hilse på hinanden”.*¹⁷⁵

Det kommer klart til udtryk, at Niels oplever store forskelle på de forskellige grupper, og at forskellene betyder, at grupperne kan have svært ved altid at komme overens. Iflg. Niels arbejdes der dog på problemet, hvilket kan tænkes at skyldes, at grupperne har brug for hinanden. Den skeptiske holdning til kampvikinger deles af Fyrkatgruppens Karin, der dog er mere eftergivende, da hun godt ved, at grupperne har brug for hinanden. Det er i denne sammenhæng værd at tage med, at der her er tale om personlige synspunkter, der skiller grupperne. Det er også bemærkelsesværdigt, at den undersøgte kampgruppe ikke direkte udtrykker nogle former for modvilje imod handelsvikingerne.

Kampvikingernes opmærksomhed er mestendels rettet mod andre kampgrupper. Her er der iflg. Nidhug en vis konsensus i miljøet omkring, hvad det kræver at være en del af det samlede fællesskab:

”Ja, vi har også, vi kender også til en kampgruppe der tog på et marked også hvor man sagde ”arrrrrhhh, skal vi nu ikke lige” Det der gear i har på der, det er da vist ikke helt okay. Og det endte med de ikke fik lov til at komme året efter fordi der var flere af de andre vikinger der havde klaget over det de havde på der”.¹⁷⁶

Ida supplier:

¹⁷⁵ Bilag – Niels (2014 s. 120)

¹⁷⁶ Bilag – Kris (2014 s. 66)

”Og man skal have nogen af de rigtig gamle, der er troværdige til så at stå inde for én, så sige – altså kontakte nogle af dem og sige ”Synes I ikke også at det er okay det vi har” og så kan de gå ud og sige til resten af miljøet ”jo jeg står inde for det de gør, det er okay nu”.”¹⁷⁷

Der gives her udtryk for en klar distinktion mellem, hvad der er korrekt og ukorrekt inden for miljøet. I dette tilfælde har de forskellige grupper stadig samme tidsperiode som centralt interessefelt, men netop her ophører følelsen af fællesskab. Grænsen går tilsyneladende ved det benyttede udstyrs autenticitet. På den måde tillægges aktørernes vikingeeffekter en vigtig identitetsskabende karakter for kollektivet – hvis man ikke har udstyret i orden, fraviger man fra gruppens norm, bliver set som en eventuel trussel for gruppeidentiteten og udelukkes, indtil man har fået anskaffet sig tilstrækkeligt autentiske effekter. I teoriafsnittet redegør vi for begrebet *stigmatisering*, som i dette tilfælde er et for hårdt udtryk. Det kan nærmere siges, at der foregår en meget mild grad af *stigmatisering*. Samtidig med, at autenticiteten spiller en så stor rolle for gruppens normer, findes der subjekter inden for miljøet, der har en *diskursbestemmende magtposition*. Denne magtposition kommer til udtryk i Idas citat, hvor hun nævner *’de rigtig gamle’*, som har været i miljøet i længere tid. Netop pga. deres anciennitet bliver de anset som troværdige internt i miljøet, og har på den måde noget at skulle have sagt, når nytilkomne skal blåstemples, eller hvis en gruppe søger at genskabe deres legitimitet i miljøet. Man kan som udelukket gruppe stadig forsøge at definere sig selv, og man kan stadig dyrke reenactment, men som det fremgår hos mange af interviewpersonerne, er vikingemarkederne et vitalt samlingspunkt for samtlige reenactorer, hvilket gør det meget vanskeligt at undvære for en gruppe. Som Jenkins siger, kan man ikke skabe en kollektiv identitet uden andre at spejle sig i. Grupperne Nidhug og Fyrkat har meget med hinanden at gøre til dagligdag pga. deres geografiske placering, og derfor har de rig mulighed for at influere hinanden. Vikingemarkedet kan, i kraft af sin status som samlingspunkt og forum, skabe et grundlag for en samlet identitet i større perspektiv end de mange forskelligartede grupper, da grupper af forskellige typer fra hele Danmark og omegn samles. Det er på disse markeder, at den samlede *diskurs* bliver skabt, da alle grupperne har mulighed for at præsentere sig for andre grupper, udveksle erfaringer og lære og lade sig inspirere af andre grupper. Dette gælder både for kampvikingerne og håndværksvikingerne:

”Så altså, men selvfølgelig så går vi rundt og snakker med hinanden og får ideer af hinanden og om aftenen sidder vi og hygger os og handler.. og sådan... ja”.”¹⁷⁸

¹⁷⁷ Bilag – Ida (2014 s. 67)

”Man forhører sig lidt engang imellem, fordi det er jo meget... Vi kender jo rigtig rigtig meget hinanden inden for miljøet, så man hører også lige efter, hvis der er en eller anden man ikke har set før eller der enten er nogle ting man ikke har set før. Så gør man jo lige over og hører de andre, det han har med der over er det autentisk eller hvem fanden er han? Er det han laver godt nok?”¹⁷⁹

Det er, som her citeret, altså acceptabelt at bryde gruppens normer i mindre grad uden at blive udelukket. Det kræver bare et kompensatorisk engagement for fællesskabet. Gruppen er dog stadig klar over, at det er svært at blive optaget, da miljøet er meget sammentømt. De kalder endda sig selv for en indspist gruppe. Denne mentalitet kan virke styrkende for den kollektive identitet og følelse af fællesskab. Den kan dog opfattes af omverden som netop indspist, hvilket kan virke skræmmende for eventuelle nye medlemmer.

Også det omgivende samfund kan spille ind i gruppernes identiteter. Danmarks og Nordens historie kan siges at vedrøre de fleste danskere og deres nationalfølelse, som der følges op på i næste afsnit, men kun ganske få danskere vil altså hengive sig til reenactment. Dette kan netop skyldes, at miljøet udefra kan synes lukket, men også at omverden måske har et mindre negativt syn på reenactorerne: *”Ja det er lidt en niche for sig selv og så er der nogen folk der accepterer det og synes det er fedt og der er andre der bare synes man er en freak”*.¹⁸³

Iflg. Ida adskiller reenactorerne sig altså fra omverden i nogle menneskers syn. Vikingegrupperne kan ikke siges at være *stigmatiserede*, men man kan sige, at der i hvert fald er en slags adskillelse. Omverdens milde afstandtagen virker dog som en identitetsforstærkende faktor, da reenactorenes såkaldte niche på den måde bliver stærkere defineret. Niels er inde på lidt af det samme: *”Ja, det er familie, og det har jeg holdt stærk på, at det skal være en familie, for foreningslivet det fungerer bare ikke. Det bliver et cirkus. Hvis der er for mange folk samlet, så duer det ikke”*.¹⁸⁴

Som i afsnittet om individuel identitet, er Nannas følelse af, at stå udenfor når hun går rundt med sit vikingetøj på uden for miljøet, værd at bemærke.

Som det efterhånden står klart, er vikingemiljøet krævende at komme ind i som udefrakommende pga. de høje krav til bl.a. udstyr og engagement. De to kriterier er tilsyneladende de mest afgørende kriterier for optagelse, da der ikke er umiddelbare krav til baggrund, livsstil, job etc. Det faktum kan præsentere visse udfordringer i en samlet følelse af identitet, men som tidligere nævnt er der flere forskellige magtfaktorer i miljøet, som afgør den fælles *diskurs*. Diversiteten i gruppen bidrager også positivt, da der kommer flere synspunkter og mere dynamik i gruppen. Individernes forskellighed kan endda også siges at være gruppens styrke, da det udelader folks eventuelle uenigheder mht. f.eks. politik, religion, livsførelse etc. for at samles om deres fælles interesse:

¹⁸³ Bilag – Ida (2014 s. 60)

¹⁸⁴ Bilag – Niels (2014 s. 117)

*”Det er hele miljøet, jeg synes miljøet det er fantastisk, altså du kan sætte dig ned om et bål, hvis man alle sammen har vikingetøj på, og der kan sidde en overlæge og en dyrlæge og en kontanthjælpsmodtager og en computertekniker og man kan alle sammen sidde og snakke med hinanden og lære noget af hinanden, og man behøver ikke nødvendigvis kende hinanden eller noget som helst, men er bare ligesom alle sammen venner, ligeså snart du har tøjet på. Altså og der er ikke nogen grænser, alle folk er bare søde ved hinanden”.*¹⁸⁵

En udviskning som denne kan naturligvis også findes i andre miljøer, men i vikingemiljøets tilfælde kan fællesinteressen i vikingetiden virke som en mere markant identifikation, pga. miljøets status som niche. Identifikationen som vikingereenactor kan ligeledes siges at være stærk, da der findes en overordnet interesse, som alle kan forlige sig med på trods af deres forskellige syn på, og brug af, historien.

National identitet

Det sidste aspekt, vi vil belyse i dette afsnit, er identitetsarbejde på baggrund af en national fællesskabsfølelse. Dette aspekt er relevant, da flere af de interviewede reenactorer nævner danskhed og national følelse som et grundlag for, at valget faldt på netop vikingetiden som interessant periode at reenacte. Danskhed er et omdiskuteret begreb, da det betyder noget vidt forskelligt alt efter, hvem man spørger. Mange identificerer sig dog stadig med denne danskhed, og på den måde er der skabt en fælles identitet i begrebet danskhed; et forestillet fællesskab. Et sådant fællesskab kommer f.eks. til udtryk i interviewet med Nidhugs Kris:

"Men jeg tror, så tror jeg det hele ligger meget i ens rødder så at sige, med nationalfølelse – der er mange middelalder-reenactorer i Tyskland og Frankrig og sådan noget lignende, for der har middelalderen været så enorm stor, hvor det jo kun er heroppe vi faktisk har noget der hedder vikingetid".¹⁸⁶

Her gives netop udtryk for, at det, vi i Danmark kalder vikingetid, er en del af historien, som er unik for Danmark og Norden. Det faktum gør tidsperioden identitetsnær i højere grad, end hvis vi 'bare' havde haft middelalder i Danmark, ligesom i det meste af Europa. Man kan forestille sig, at

¹⁸⁵ Bilag – Ida (2014 s. 53)

Danmark ikke har fungeret som parallelsamfund dengang, da de har været vidt omkring mht. f.eks. handel. Derfor kan man antage, at forskellen på det, man kalder vikingetid i Danmark og tidlig middelalder i Europa, ikke har været så markant. Det, der definerer vikingetiden for danskere, er måske i højere grad danskeres egne forestillinger om, hvordan tingene så ud dengang. Denne forestilling kan siges at have en stærk symbolværdi, da flere reenactorer f.eks. vil hævde, at vikingetiden var Danmarks storhedstid og at asatroen var det oprindelige og ægte danske:

"Jah det kan man sige, øhm... jeg valgte ligesom at stå sådan lidt og vejede hvad skal jeg være, jeg syntes at jeg manglede et eller andet, så jeg valgte at sige jamen øh, hvad virker for mig som trosretning og det for mig er asatro den eneste retning der er for Danmark reelt set. Ikke sige at belemre de andre med noget som helst, men jeg plejer gerne at sige at de er blevet banket oven i hovedet med en bog (...)".¹⁸⁷

For Michael er asatroen den eneste rigtige retning for Danmark. På den måde bruger han en slags national identitet til at ræsonnere sig frem til, hvilken trosretning, han skal tilslutte sig. Man kan sige, at en trosretning bidrager til ens individuelle identitet, og derfor er det bemærkelsesværdigt, at han netop benytter sig af en national fællesforståelse til at skabe sin egen individuelle forståelse af, hvad der er dansk og deraf finde identitet i danskheden.

En årsag til denne fællesforståelse kan også være omverdens syn på danskernes fortid. Dette syn udefra kan være medvirkende til, hvordan danskere opfatter sig selv, men med visse forhold. F.eks. kan danskhed i et *andethedsperspektiv* være karikeret:

"Altså de gange hvor jeg har været udsendt indtil videre og har været ude at snakke med udenlandske soldater.. så har deres standart reaktion været "heey dane... viking.. heey...".¹⁸⁸

Denne forståelse af danskere som vikinger deles ikke nødvendigvis af danskerne selv: *"Øhm.. så jo.. nej.. altså jeg.. jeg står ikke og tænker så meget over min identitet er bygget på vikingerne"*.¹⁸⁹

Det er tydeligt, at der er forskel på reenactorernes syn på vikingetiden, da det ikke er alle, der bruger det nationale fællesskab som identitetsskabende. For flere af interviewpersonerne, er den

¹⁸⁷ Bilag – Michael (2014 s. 1-2)

¹⁸⁸ Bilag – Nicolej (2014 s. 107)

¹⁸⁹ Ibid.

ationale forståelse til stede, men bliver altså ikke altid beskrevet som afgørende for deres valg af reenactment som interesse:

*”Øhm.. Jeg vil så sige at.. efterhånden så har jeg også været sammen med middelalderfolk og-og-og med vikinger, og der er jeg nok glad for, at jeg er landet i vikingemiljøet. Det handler ikke om vikingetiden, det handler om... Forskellene mellem vikingereenactment og middelalder reenactment”.*¹⁹⁰

I Karins tilfælde er valget faldet på vikingetiden af andre grunde, som f.eks. selve miljøet og ikke en følelse af national identitet. Denne nationale identitet, er i Karins tilfælde mere implicit, da fællesskabsfølelsen på en måde danner platform for, at netop vikingereenactmentgrupper kan dannes.

Lægfolks historieinteresse

Vi spurgte i vores interviews ind til deltagernes interesse i viking- og reenactmentmiljøet, og om der var en grund til, at de lige netop havde valgt denne specifikke periode. Derudover spurgte vi ind til deres forhold til asatroen, og hvor stor betydning historisk korrekthed fyldte hos dem.¹⁹¹ Det er primært svarene fra disse spørgsmål, som vi har taget fat på i denne del af analysen.

Fælles for næsten alle interviewpersonerne er, at de selv siger, at de er mere eller mindre historieinteresserede. Den eneste som ikke er historieinteresseret, er Lars, som mere er interesseret i aktiviteterne end i det historiske aspekt. Både Hanne og Karin har begge læst mange historiske bøger og arkæologiske rapporter, mens Michael har været ude og se med, når arkæologerne gravede.

Karin har skrevet sin egen kokebog: ”Bålmad for moderne vikinger”. Hun er primært interesseret i kvindefaget og dagligdagen ift. tøj og mad i vikingetiden. Niels reenacter smed, hvor han har specialiseret sig i låse. Hanne har rekonstrueret en kjole, som er fundet nedfrosset på Grønland og har brugt fem år på kjolen. Både Karin, Niels og Hanne har altså stor specialviden indenfor hvert deres interessefelt.

¹⁹⁰ Bilag – Karin (2014 s. 30)

¹⁹¹ Bilag – semistruktureret interviewguide (2014 s. 170)

Nanna nævner – ligesom Karin – at ingenting er 100 % fastlagt og at man derfor bliver nødt til at eksperimentere med bl.a. forskellige materialer indenfor håndværk. Middelalderen er iflg. Karin mere fastlåst med kilder end vikingetiden er, og man bliver derfor nødt til at gætte. Dette ses bl.a. ved teltdiskussionen, som både Karin og Ingrid omtaler. Karin fortæller, at det er mere korrekt at have et hør- eller uldtelt end et bomuldstelt.¹⁹² Karin har dermed en legende/fantaserende tilgang, da man iflg. hende slet ikke havde bomuld dengang, og det derfor er et mere realistisk scenarie med hør- eller uldtelte. Hun tager dog teltdiskussionen meget afslappet, da hun alligevel mener, at der slet ikke fandtes telte i den stil eller størrelsesorden. Omvendt mener Ingrid, at vikingerne rejste til de arabiske lande for at skaffe bomuld og silke, hvilket der ikke er fundet rester af, da bomuld hurtigt bliver nedbrudt.¹⁹³

Ida forklarer, at et problem med at være viking i dag er, at vikingefilm- og serier fremstiller historien forkert – f.eks. i den nye film Thor, hvor Loke har kæmpe horn og en lang kappe.¹⁹⁴ Dette er noget Ida bliver irriteret over, da hun selv har brugt lang tid på at sætte sig ind i den historiske baggrund. Det viser, hvordan Ida bruger sin historiske viden om vikingetiden i en nutidig sammenhæng.

Nanna er ikke asatroende, men ser det – ligesom Karin – som en fascinerende fortælling. Karin er ikke interesseret i asatroen som religion, men i myterne. Hun finder det interessant, fordi den er koblet på vikingetiden. Hun synes f.eks. også, at det er spændende at sætte biblen og andre sagnverdener ind i en historisk kontekst.¹⁹⁵ Karin ved nok mere om asatroen end Michael gør. Michael er asatroende og tager sammen med andre fra Fyrkatgruppen ud og laver bloter på markeder, hvor de hidkalder deres guder.

Kris er overvejende asatroende, nok mest, fordi det er knyttet til vikingetiden. Ida ser asatroen som en masse gode historier og bruger det til at give verdenen lidt mere mening, ligesom vikingerne brugte det til. Nicolej har interesse for asatroen, men har svært ved at stå inde for det, da han er meget kildekritisk. Han er derimod mere interesseret i de islandske sagaer.¹⁹⁶

¹⁹² Bilag – Karin (2014 s.37-38)

¹⁹³ Bilag – Ingrid (2014 s. 156)

¹⁹⁴ Bilag – Ida (2014 s. 69)

¹⁹⁵ Bilag – Karin (2014 s. 29)

¹⁹⁶ Bilag – Nicolej (2014 s. 98)

de også gjort sådan her".²⁰⁰ På den måde viser hun, at hun er åben over for tanken om, at lege med nogle uprøvede metoder ud fra en historisk sammenhæng ift. vikingetiden.

Det legende element kommer også frem, når man ser på de områder, interviewdeltagerne vælger at reenacte og dermed formidle og det, de vælger at udelade. Her kunne et eksempel omhandle de moralske aspekter af vikingetiden, som ofte bygger på forskellige fordomme så som, at vikingerne ikke lavede andet end at plyndre og voldtage. Niels fortæller bl.a., at han er bevidst om at vikingerne opfattes som et umoralsk folkeslag, men at de jo langt fra var de eneste. Han forsvarer vikingerne og generaliserer ved at sige, at de ikke var de eneste. Dette viser tydeligt at det, der formidles, er lystbetonet; man tager det med, man synes er interessant og undlader dermed noget andet. En lidt anden vinkel finder vi hos Michael, som lader til at have fundet nærmest lige så meget interesse i de mere kontroversielle aspekter hos vikingerne som de mindre kontroversielle. Han nævner bl.a., at vikingerne tog stoffer ved at få kvinder til at spise en speciel svamp, så mændene derefter kunne drikke kvindernes urin, da det var den eneste måde mændene kunne blive påvirkede på. Derudover nævner han, at man har fundet ud af, at de havde kendskab til at dyrke hamp.²⁰¹ Han nævner selv begrebet *relevans* ift. stofferne, og at det nok ikke er alle der kan se relevansen i at eksperimentere med ”hampemjød” bare fordi, der er en chance for, at de måske gjorde det i vikingetiden.²⁰² Michaels alternative, og ikke mindst brede, viden omkring vikingerne, afspejler bl.a., at han stadigvæk udforsker sit interessefelt ift., hvilke aspekter af vikingetiden, som han gerne vil prøve af; han vil f.eks. gerne prøve at starte som kampviking, hvor hverdagslivet som viking ikke på samme måde er i fokus.

Ved reenactment er princippet, at både reenactorerne og tilskuerne kommer til eller får mulighed for at deltage aktivt i formidlingen. Historien bliver nemlig levendegjort og fortolket ud fra helt almindelige menneskers synsvinkel. For reenactorerne er det vigtigste muligheden for at dele deres egen interesse med interesserede tilskuere. Den samme holdning til formidling har nemlig vist sig at gentage sig hos de forskellige interviewdeltagere: Niels bruger ikke så meget tid på uengagerede tilskuere, men viser de interesse, fortæller han dem gerne alt og lader dem endda deltage i sit håndværk.²⁰³ Karin giver uden tvivl udtryk for begejstring ved tanken om, at andre også synes at

²⁰⁰ Bilag – Hanne og Nanna (2014 s. 139)

²⁰¹ Bilag – Michael (2014 s. 15)

²⁰² Bilag – Michael (2014 s. 15)

²⁰³ Bilag – Niels (2014 s. 49-50)

hendes håndværk er spændende, og som hun selv siger: ”så er der ikke grænser for hvad jeg ville fortælle dem, og gøre for dem”.²⁰⁴

være efterkommer af vikingerne: *"Det er jo vores del af den danske historie"*.²¹³ Dvs. han er etnocentrisk omkring sin historie og føler, at den bidrager til sin identitet.

Modsat ses det i interviewet med familievikinger Niels; han bruger ”vi” om fortidens vikinger, og det er tydeligt, at han identificerer sig med og bruger, historien som hans egen fortid: ”... *for vi havde jo trælle og vi havde slaver, og vi udnyttede dem jo groft. Men det er svært at indordne i vores tankesæt, og vores moderne tankesæt, hvordan det var dengang*”.²¹⁴ Livet som reenactor, giver ham mulighed for at bruge sin viden til, at udfolde sig selv sammen med sin familie. Han mener ikke, at det er alle som forstår og kan sætte sig ind i tiden, som den var dengang. Han gør et forsøg via reenactment, og tager ikke afstand fra de ting, som man i det 21. århundrede ser som frygtelige ting ved vikingetiden. Til gengæld er det et punkt, han glemmer i hverdagen, da det ikke umiddelbart indgår i den vinkel, som han ser det ud fra.²¹⁵ Han tilføjer hertil, at der faktisk er mange ting, som man undlader i formidlingen af vikingetiden. F.eks. hele trælle-dilemmaet, som det ses i citatet, da det iflg. ham er svært at indordne vores moderne tankesæt ud fra den vinkel, og at de færreste ville have lyst til at reenacte en træl.²¹⁶ Niels har mulighed for at reflektere over, om vikingetiden var erindringsværdig. Det mener han dog, at den er, og den bliver en del af ens hverdag – dvs. man ser ikke bort fra de grumme ting, men de forsvinder bare lidt.²¹⁷

Niels er stolt af den skandinaviske vikingetid, og han kan, ligesom Peter, godt lide at være efterkommer af den. Han siger: ”...*ja lidt det der med, at man er lidt anarkistisk, og ikke bare følger strømmen, vi er vores eget folk, det kan jeg godt lide*”.²¹⁸ Det er et forestillet fællesskab, som Niels gør brug af, når han kan sætte sig selv i forbindelse til fortidens personer, som han ikke har haft muligheden for at møde. Det samme er gældende for begrebet *erindringsfællesskab* i reenactmentgrupperne, når de forbinder vikingetiden med fælles værdier.

Michael fra Fyrkat er et eksempel på brugen af etnocentrisk historiebrug. Flere steder i interviewet siger han "vi" og bruger eksempler, på hvordan vikingerne har tænkt og opført sig: *"Hvorfor har vi*

²¹³ Bilag – Peter (2014 s. 168)

ikke været i Afrika?”.²¹⁹ Michael er ikke konsekvent med hvorvidt han bruger ”vi” eller ”dem” om fortidens vikinger. Historien er også for ham identitetsnær, og giver mulighed for at slippe lidt for hverdagens tumult ved, at leve sig ind i en anden tid. I flg. citat, kan man se hvordan han pludselig udtrykker vikingetiden som en fjern tid: *”Har de gjort det, eller har de gået fra borg til borg og solgt et eller andet?”*.²²⁰ Denne udtalelse kommer kort efter, at han har brugt ordet ”vi”. Grunden til, at han skifter mellem de to, kan være for at gøre hans fortælling mere personlig, og at han føler denne tilknytning til Danmarks fortid. Michael udtaler sig ikke direkte om, hvorvidt han er stolt af at være efterkommer af vikingerne, men implicit siger han, ved at have så meget viden og bruge ordet ”vi”, at han føler det er en del af sin egen fortid.

Gruppernes historiebrug er forskellige, selv om Bifrost- og Fyrkatgruppen virker meget ens; de er begge handlende- og håndværksvikinger og det er generelt 30+årige, der er medlemmer.

Brugsværdien for grupperne, er den samme; det giver dem mulighed for at udfolde og udfordre sig selv, deltage i lærerige og sjove begivenheder, samt give andre en god oplevelse, og et anderledes og interaktivt indblik i vikingetiden ift. den, man er vant til fra traditionel historieundervisning.

Michaels indgangsvinkel til historien er gennem asatroen, og hans interesse inden for arkæologiske fund. For Nidhugs medlemmer er det kampteknikken, spændingen og kostumerne, de ifører sig, når de står overfor hinanden, mens det for Karin er kvindefaget og dagligdagen i al almindelighed. For Hanne, er det muligheden for, at bruge naturens ressourcer på samme måde, som de gjorde i vikingetiden, bl.a. ved plantefarvning, som for hende er noget af det mest interessante, når det kommer til historiens brugsværdi.

Der skabes et erindringsfællesskab for gruppens medlemmer - både internt i gruppen, men også i vikingereenactment- og sågar hele reenactmentmiljøet; netop ved, at det er historien, som reenactorerne bruger som grundlag for deres interesse, uanset om det kun er den, der er kilder på eller om de søger at udfylde hullerne i historiebøgerne med leg vha. fantasien, så er det billedet af fællesskabet - det forestillet fællesskab – hvor personerne tilskriver fortiden fælles værdier.

Historieundervisningen i de danske skoler, er som oftest indbefattet af traditionel læsning med en underviser, der bestemmer hvad der læses. I reenactment, er du “din egen underviser” og

²¹⁹ Bilag – Michael (2014 s. 13)

²²⁰ Bilag – Peter (2014 s. 14)

forestillet fællesskab, hvor reenactorerne tilskriver noget forhistorisk en fælles betydning; dette er identitetsdannende historiebrug. Formidlingen i grupperne er, modsat den traditionelle undervisning, fokuseret på det legende og aktive element. Reenactorerne bruger formidlingen som et led i deres egen historiebrug. Fælles er, at de er villige til at formidle til publikum, hvis publikum selv er interesseret i vikingetiden, og i at lære noget om formidlerens interessefelt. Ud fra arbejdet med vikingeinspirerede aktiviteter, danner de selv et individuelt indtryk af, hvordan vikingetiden var. Det har de mulighed for, da der er få historiske kilder om vikingetidens hverdagsliv, og reenactorerne må derfor fantasere sig frem til en sammenhæng.

Det er individuelt, hvor meget reenactorerne bygger deres identitet på deres fritidsinteresse. Der er en tendens til, at de ser reenactment som mere end en almen hobby, hvilket forstærker reenactment som identitetsskabende. I gruppehenseende er der en stærk fælles identitet, både overordnet for hele miljøet og i de forskellige grupper. Både individuelt og kollektivt forbindes identitet meget med autenticitet. Den nationale identitet er for flere reenactorere medvirkende til, at de vælger vikingetiden som interesse, men ikke som hovedårsag.

Graden af autenticitets betydning

Vores problemformulering ønsker at undersøge, hvorvidt autenticitet har betydning for eventuelle konflikter mellem grupperne. Autenticitet er vigtigt i reenactmentmiljøet, og skaber uoverensstemmelser, bl.a. ift. hvilke historiske kilder, der kan bruges i deres konstruerede verden. Vi har ikke fået indtrykket af at disse uoverensstemmelser skaber mudderkastning eller interne fjendskaber, men at reenactorernes uoverensstemmelser, er et udtryk for et ønske om at skabe et så autentisk miljø som muligt.

Der er uenigheder ift. hvor autentisk ens reenactment skal være; vi har lagt mærke til, at de forskellige interviewpersoner har meget delte meninger, om hvad der er autentisk. F.eks. er der en del af deltagerne, der slet ikke tager mobiltelefonen med, og kan derfor ikke kontaktes elektronisk når de er på markeder, mens andre tager deres mobiltelefoner med, men gemmer den i skindindpakninger eller lign. Det de har tilfælles er, at moderne remedier ikke skal kunne ses af tilskuerne, hvis de medbringes - det skal virke troværdigt set udefra. Der opstilles derved en norm, der tilskriver; at så længe folk udefra ikke kan se de uautentiske elementer, så er de i orden. Dette viser den form for udvælgelse reenactorerne, har mulighed for - de vælger hvilke aspekter de ønsker at reenacte, men samtidig påvirkes de også af deres opvækst i det senmoderne samfund, og vælger

af den årsag at medbringe og benytte moderne remedier af praktiske årsager såsom plastikposer og mobiltelefoner. Det er altså lige så vigtigt at rammerne ser autentiske ud for de besøgende, som det er at opnå en autentisk følelse for reenactorerne.

I princippet kontrollerer man selv, hvor høj grad historisk korrekthed man ønsker at reenacte. Reenactorerne holder dog øje med hinanden, dvs. de vurderer hinandens udstyr og måden det er fremstillet på. Hvis en reenactor kommer på et marked med en ny kjole, vil de andre - primært de kvindelige reenactorere - tjekke syningerne for at se om kjolen er håndsytet eller maskinsytet. Selvom man selv sætter grænsen, ses der stadig en form for standard mellem reenactorerne. Denne standard er medvirkende til, at miljøet holdes så tæt på historisk korrekthed som muligt, hvilket giver en positiv effekt på reenactorerne. Idet de holder øje med hinanden, viser reenactorerne at de ønsker et autentisk miljø, og at dette opnås når andre reenactorere lever op til den fælles standard. Der hersker en bred enighed om, at det udstyr de laver, helst skal laves på den måde vikingerne gjorde i fortiden, dvs. ikke på symaskine, og med de materialer der var til rådighed. De fleste uenigheder i vikingereenactmentmiljøet handler om hvilke materialer, der var til rådighed dengang, f.eks. om fortidens vikinger brugte uld til deres telte, eller om de kunne lave pileflet. Uenigheder udspringer fra forskellige syn på historiske kilders troværdighed. Vi har fået indtryk af, at konflikter også omhandler enkeltpersoners utilfredshed vedrørende andre personers karaktertræk. Disse karaktertræk bliver set på som en stereotyp på nogle bestemte grupper. F.eks. har nogle handelsvikinger samme negative beskrivelse af kampgrupperne. Omvendt siger kampgrupperne indirekte, at der er mere prestige i at være kriger end at være handelsviking.

Hverdagen udenfor reenactmentmiljøet kan også blive påvirket af forsøget på at komme tættere på den korrekte gengivelse af fortiden. Dette ses bl.a. ved at nogle reenactorere vælger at følge asatroen. Det betyder, at reenactment bliver mere en slags livsstil frem for en hobby. Vi synes det er spændende, at man ud fra en interesse for historie kan vælge, at det bliver en del af ens hverdag og livsstil. Umiddelbart kan de aldrig blive fuldkomne vikinger, da deltagerne stadig benytter sig af nutidens luksus - toiletter, briller, linser, biler, mobiltelefoner, og påvirkes af det senmoderne samfunds normer og restriktioner. Hvis man vil være fuldtidsviking, må man ekskludere sig fra det senmoderne samfund, og opgive al kontakt til dem, som ikke også er fuldtidsviking. Først dér, vil man være i nærheden af fuldkommen autenticitet - både historisk korrekt og med den individuelle følelse.

formidle historien til udefrakommende. Disse krav til engagement og udstyr er i høj grad identitetsskabende.

Grunden til at der vælges vikingereenactment som den store interesse kan derved også begrundes med, at de ikke vil følge normen, og stræbe efter de samme fællesskaber i samfundet som hovedparten af befolkningen gør, som kunne være *identitetsskabelse* inden for f.eks. musik eller forskellige sportsgrene. Dette kan være en del af, at der ses mere kritisk på nutidens tendenser ift. identitetsdannelsen, og at de gennem et nationalhistorisk perspektiv finder fodfæste, i stedet for påvirkninger fra omgivelserne i det senmoderne samfund, som ikke findes lige så fascinerende. Det gør, at de heller ikke er bange for at tage afstand til samfundets normer, idet de føler sig komfortable med *identitetsarbejdet* i vikingereenactment.

Den kollektive identitet viser sig også at være vigtig for vikingereenactoreernes skabelse af identitet. Der findes flere faktorer for skabelsen af den kollektive identitet; i mindre perspektiv grupperne imellem, og i et helhedsperspektiv for hele miljøet. Når man ser på helheden, kan man sige, at der er visse generelle uskrevne regler for vikingemiljøet i Danmark. Disse regler bestemmes af forskellige faktorer. Ida nævnte f.eks. ”de gamle”, som har en vigtig position ift. at sætte den samlede diskurs for grupperne. Da miljøet tilsyneladende fungerer som en samlet enhed, kan man sige, at eventuelle regler og retningslinjer er fælles for samtlige vikingegrupper, hvis ikke de skal udelukkes af det samlede fællesskab. De førnævnte magtfulde personer inden for miljøet kan dog ikke siges at være altafgørende for, hvordan diskursen bliver. Historien positioneres højere end disse personer. De højtstående medlemmer af fællesskabet skal, for at virke tilstrækkeligt troværdige, besidde meget historisk viden om vikingetiden, og hvordan nye kilder og fund kan fremkomme. Derfor har historien den øverste magtposition ift. gruppernes samlede diskurs.

Der er bred enighed om, hvordan man er vikingereenactor. Denne enighed bunder i en fælles accept af visse objektive sandheder, som bestemmer, hvad vikingerne havde til rådighed af udstyr, og hvordan de levede. Disse sandheder, er på den baggrund ufravigelige for enhver, der vil kalde sig for reenactor. Et godt eksempel er Kris' udsagn om den gruppe, som ikke fik lov til at optræde på et vikingemarked pga. de ikke opfyldte miljøets krav. Som flere af vores interviewpersoner udtrykker, er vikingetiden stadig fuld af mysterier, og det er ikke særligt længe siden, at der blev fundet en ny vikingeborg i Danmark. På den måde kan nogle af de objektive sandheder blive anfægtet eller

uddybet, og derfor kan det ændre sig, hvad der er autentisk eller ej. Det skal selvfølgelig siges, at der stadig findes en vis frihed til at fortolke og formidle vikingetiden på forskellige måder, og derfor findes der ikke positioner inden for vikingemiljøet, som er 100 % bestemmende ift. miljøets overordnede diskurs og identitet. Det er fra gruppe til gruppe forskelligt, hvad der er rigtig, og hvilke historiske fakta, det er okay at afvige fra.

Man kan forestille sig, at det er svært at danne og opretholde en gruppe, hvis der er for strenge retningslinjer og regler i gruppen, da det kan virke afskrækkende og begrænsende. Et fællesskab skal ikke være begrænsende for deltageren, da det her handler om et *identitetsarbejde*, hvilket kræver en vis frihed. Det bemærkes, at regler og retningslinjer også kan have forstærkende effekt på en gruppes identitet, og er nødvendig for at definere gruppen. Hvis der var for løse grænser kunne grupperne forveksles med rollespillere, en titel de ikke er glade for, og de kunne miste deres berettigelse til at forbindes med vikingemiljøet. Det er nemmere at have en fælles identitet, når man sikrer sig, at medlemmerne af fællesskabet er grundlæggende enige i, hvad der er rigtigt og forkert. Igen er det implicit, at fællesskabet er enormt vigtigt for aktørernes identitetsarbejde, da alle behøver andre at spejle sig i for netop at udvikle identitet.

Hos kampvikingerne er der ikke nødvendigvis tale om subjektive sandheder ift. deres udstyr. Da vi snakkede med kampvikingerne, gav de ikke udtryk for, at de havde godt styr på kildematerialet. I kampsammenhæng er det mere værd at bemærke, hvordan de accepterer brug af forskelligt udstyr til beskyttelse på trods af, at disse beskyttelseseffekter ikke fandtes i vikingetiden. Denne accept er nødvendig for, at der kan dannes en kampgruppe, da det næppe ville være attraktivt, at udsætte sig selv for fare ved at undgå moderne beskyttelse. I disse markante tilfælde er det tydeligt, at reenactorerne aldrig kan identificere sig fuldstændigt med fortidens vikinger, da de i så fald ville komme til at fremstå fanatiske. Flere reenactorer nævner også, at de er glade for at de lever i det 21. århundrede, og har mulighed for at pendle imellem den konstruerede verden og hverdagen med moderne privilegier. Man kan sige, at disse to vidt forskellige sammenhænge skaber en samlet identitet. Desuden kan det være nemmere at identificere sig på andre måder, end at spejle sig selv i fortidens vikinger. På det punkt, kan det være nemmere at identificere sig med et håndværk og ift. andre nutidsvikinger.

Det nationale perspektiv synes mere at være en bagvedliggende grund til, at flere af vores interviewpersoner har valgt vikingetiden som fokuspunkt. Denne nationale identitet kan forestilles at have dannet platform for, at der kan findes vikingereenactorer, da den fællesfølelse, der er forbundet med vikingetiden, aktualiserer perioden for andre danskere. På den måde kan man argumentere for, at den nationale identitet er afgørende for, at vikingereenactorer kan eksistere. Det er tilsyneladende ikke den nationale identitet, der fastholder reenactorerne i grupperne, men mere den indbyrdes identifikation og fællesskab.

Observation

I retrospekt kan man undersøge hvorvidt de spørgsmål vi havde klargjort, havde en positiv eller negativ effekt på interviewpersonerne. Spørgsmålet om, hvor meget tid Nanna fra Bifrostgruppen havde mulighed for at bruge på hendes interesse, fik hende til at reagere uventet. Da hun er studerende estimerede vi, at hun ikke ville kunne bruge så lang tid, men vi ville undersøge om hun prioriterede søgen efter viden om vikingetiden højt. Hun reagerede på spørgsmålet med et modspørgsmål og havde et aggressivt toneleje. Hun stillede sig derved i en forsvarsposition, vi ved ikke hvorfor, men en mulig forklaring er, at hun ikke brød sig om den måde, vi stillede spørgsmålet på. Vi ønskede at udforme vores spørgsmål med hensigt til at vise engagement for deres interesse. Det er muligvis dét der er gået galt i dette tilfælde. Spørgsmålet har måske givet udtryk for, at vi så ned på hendes interesse. Da vi nævner at Nanna er studerende kunne det indikere, at vi mente hun måtte være laverestående i miljøets mulige hierarki. Hun følte sig måske truet, fordi hun følte at vi invaderede hendes privatliv. Endvidere kunne vi have læst mere teori forudgående for interviewene, så vi havde været mere klar over, hvilke spørgsmål vi reelt ville have svar på, og hvordan vi skulle have formuleret spørgsmålene for at få bedst mulige svar på disse.

Afrunding

Det handler også om national identitet, når Mads Daugbjerg beskæftiger sig med *patchworking* i sin artikel. Her er det bare den amerikanske borgerkrig, der er belæg for at amerikanerne føler sig som ét samlet folk. Dette kan kobles til, det vi har fundet ud af og konkluderet i projektet. I opgavens empiri bliver det nemlig bekræftet, at interviewpersonerne er stolte af at være efterkommere af vikingerne. National identitet er dog ikke hovedårsagen til at nogen vælger, at reenacte, men det er en del af forklaringen. Fælles med det vi har fundet frem til og Daugbjergs artikel, er at

fællesfølelsen der dannes af den nationale identitet danner grundlaget for, at der kan reenactes en fortid, der omhandler ens nation.

Den store faglige viden indenfor vikingetiden som reenactorerne, vidende eller uvidende har, er den samme som Erika Sandström gennem hendes forskning er kommet frem til. Et par af interviewdeltagerne udtaler, at de ikke er specielt interesseret i historie som sådan, men den brede viden kommer alligevel frem, når de taler om vikingetiden, som den var.

Forskellen mellem reenactorerne er også til at mærke på jf. hvorfor de ønsker at deltage i reenactment. Niels nævner, at ingen ønsker at reenacte træl, og som Sandström pointerer, så er det umiddelbart en del sjovere at agere adelige end at agere bonde.

Ud fra Sandströms teori, er interviewdeltagerne dem, der ønsker autenticitet i det de laver. Hovedsageligt har vi fokuseret på denne gruppe, så vi kan ikke udelukke at *festival drunkards* også er til at finde i vikingereenactmentmiljøet.

Det man også kan se med Sandströms artikel er, at der er en vis opdeling mellem grupperne, der er mest baseret på forskellige interessefelter.

Alt i alt er reenactment et interessant fænomen, og det åbner muligheder for at forstå historien, som en del af vores egen fortid. At genleve fortiden på egen krop, giver et andet aspekt end hvad traditionel historisk formidling gør. Hvordan man vælger at gøre det, er helt op til en selv.

Perspektivering

Videre forskning – Bourdieu

Til videre forskning af vikingereenactment, ville Pierre Bourdieus feltbegreb og hans teori om habitus og kapitalformerne, være relevant at overveje. Hvis Bourdieu skulle bruges i dette projekt, skulle vi observere hele vikingemiljøet som et felt, hvor hver enkelt vikingegruppe indgik som felter under det overordnede felt. Dette ville kræve, at vi kiggede på vikingemiljøet og grupperne *udefra* og ikke *indefra*, som vi i projektet har gjort vha. vores interviews.

Hvis vi havde gået anderledes til værks, kunne begreberne habitus og de forskellige kapitalformer bruges til at undersøge, hvordan vikingreenacterne positionerede sig ift. hinanden og hvilken rolle autentisk gengivelse spillede i denne sammenhæng.

Bourdieu's habitus-begreb fungerer som en ramme for den måde, den enkelte agent oplever, tænker og handler på (tit ubevidst). Habitus er med andre ord ens sociale ballast, som man får gennem ens opvækst og socialisation.²²¹ Habitus har tilbøjelighed til at føre agenten ind i situationer, som er lig med tidligere positioneringer, og omvendt føre agenten væk fra situationer, som udfordrer deres habitus.²²²

Det er jf. Bourdieu meget vigtigt, at forstå og reflektere over ens habitus. En vigtig pointe i Bourdieus teori er, at økonomi i det menneskelige samvær ikke kun omhandler økonomisk kapital, men alt der er genstand for genkendelse og anerkendelse.²²³ Bourdieus skelner mellem tre former for kapital – hhv. økonomisk, kulturel og social kapital. Habitus-begrebet repræsenterer legemliggørelsen af disse tre kapitalformer.

Den økonomiske kapital er adgangen til penge og materielle goder. Ens økonomiske kapital er ikke vigtig i vikingereenactment, da alle starter på lige fod. Hvis vi skulle beskæftige os med Bourdieu, ville det derfor ikke være relevant, at gå i dybden med agenternes økonomiske kapital.

Kulturel kapital er, hvordan man gennem f.eks. sprog, uddannelse og faglige ballast, kan agere kulturelt. Vi har i dette projekt erfaret, at faghistorisk viden giver en høj kulturel kapital i vikingereenactment, men også kan føre til konflikter mellem grupperne.

Social kapital er de fordele, man får gennem ens socialliv og de sociale relationer, som man indgår i. De sociale forbindelser skal holdes ved lige for, at opnå det fulde udbytte af den sociale kapital.²²⁴ Ens sociale kapital henviser til den værdi, som en agent har i kraft af personens netværk og/- eller gennem medlemskab af en specifik gruppe. Et eksempel på social kapital, i vikingereenactment, kan være forholdet mellem de forskellige grupper, og hvordan de bruger og udnytter hinandens kapaciteter. Dette ses bl.a. når grupperne hjælper hinanden, f.eks. når en fra Nidhuggruppen håndsyr et andet medlems tøj i bytte for en kamplæderhandske.

²²¹ Wilken (2011 s. 47-48)

²²² Andersen (2007 s. 352)

²²³ Andersen (2007 s. 350)

²²⁴ Wilken (2011 s. 61-62)

stor hjælp – særligt under projektets intensivperiode – hvor det har været gavnligt, at kende gruppemedlemmernes svage og stærke sider.

Roller i gruppen

Vi benyttede os af Belbins rolleteori, der handler om en selvvrderende tilgang til rolleuddelingen i gruppen.²²⁷

- Idemand
- Kontaktskaber
- Koordinator
- Opstarter
- Analysator
- Formidler
- Afslutter
- Specialist

Vi valgte alle sammen i gruppen to beskrivelser, som passede bedst på os selv, hvilket var med til at tydeliggøre hvilke forventninger, vi kunne have til hinanden, når vi nåede den egentlige projektstart.

I vores intensivperiode besluttede vi os for, at tage en uge i sommerhus og være så produktive som muligt. Dette medførte en del udfordringer, da der i gruppen var en tydelig opdeling mellem personer med introvert og ekstrovert adfærd, hvilket vil sige: personer der arbejder bedst alene og eftertænksomt, og personer som er sociale og gerne vil dele tanker og idéer hele tiden.²²⁸ Dette løste vi dog med, at der var rig mulighed for både at sidde i et fællesområde, men man kunne også trække sig tilbage i enkelte rum, hvis man havde brug for fred til at arbejde.

Social håndtering inden for gruppen

Vi fandt hurtigt ud af i gruppearbejdet, at vi havde forskellige præferencer ift. bl.a. arbejdsstruktur, hvilket til tider var svært at tage hensyn til i en gruppe med otte personer. Det har i den samlede proces været en anelse udfordrende, at lave klare aftaler gruppens medlemmer imellem. Vi har

²²⁷ Mac og Rasmussen (2013 s. 44-45)

²²⁸ Mac og Rasmussen (2013 s. 47)

måtte konkludere, at det har været svært at planlægge dage hvor alle har kunne mødes. Dette kan være problematisk, hvis folk har forskellig tilgang til projektet; det kan være svært, hvis gruppen internt har forskellige prioriteringer. Det er derfor meget essentielt, at man er opmærksom på, at den måde, man selv arbejder bedst på, ikke nødvendigvis er den samme for resten af gruppen; en god erfaring, der vil være til gavn i de kommende semesterprojekter. Alle i gruppen har bidraget til projektet på hver deres måde. Der er derfor ingen der har følt, at der i gruppen har været de såkaldte *samarbejdets skurke* og/eller *free-ridderen* eller *den dominerende*.²²⁹ Dog har der været tilfælde, hvor et medlem af gruppen, har følt sig nødsaget til at påtage sig den dominerende lederrolle, da øvrige medlemmer i gruppen har haft tendens til at ligge både initiativ og ansvar fra sig.

Alle i gruppen har følt, at de var med, hvilket også har haft indflydelse på samarbejdet i gruppen. Hermed tages der hul på det, som man kalder for *det sociale kapital*²³⁰, der er en betingelse for et godt samarbejde, idet man i arbejdet viser en grundlæggende høj grad af tillid, samt retfærdighed overfor hinanden. En oplevelse, der har gjort det, at arbejde med projektet til en behagelig oplevelse.

Kriser – frugtbare og destruktive

Gennem vores beskæftigelse med projektet, er vi blevet bragt i situationer, som kan betegnes som *krisesituationer*²³¹. Dette skete i forbindelse med indsamlingen af metoder og teorier, og når vi skulle bringe projektet fremad. Denne krise hænger selvfølgelig sammen med, at ingen af os har beskæftiget os med et skriftlig arbejde i denne kategori før. At det er første gang for os, har utvivlsomt bragt en vis usikkerhed med sig omkring fremgangsmåden. En usikkerhed, der formentlig delvist forsvinder, efter vi har prøvet det et par gange.

Møderne og planlægning

Møderne i gruppen fungerede ikke altid efter hensigten, hvilket vil sige, at de ikke altid gav et så produktivt resultat, som formålet oprindeligt var. Bl.a. kunne vi her ved projektets afslutning nemt

²²⁹ Mac og Rasmussen (2013 s. 97)

identificere nogle af de synder, som bliver beskrevet i artiklen ”*The seven sins of deadly meetings*”, som bliver præsenteret i ”Projektarbejdets kompleksitet”²³².

- Synd 1: Folk tager ikke møder alvorligt.
- Synd 3: Folk holder sig ikke til dagsorden.
- Synd 4: Der sker ikke noget, efter mødet er slut. Folk fører ikke beslutninger ud i livet.
- Synd 6: Møder mangler altid vigtig information, så vigtige beslutninger udskydes unødigt.

Dette spillede især en rolle ift. det faktum, at vi først kom sent i gang med selve analysen, da møderne ikke var så frugtbare, som vi oprindeligt havde planlagt.

En metode, som kunne have hjulpet os med strukturen af møderne, kunne være *mødekæden*²³³. Vi kunne have brugt begrebet ift. mødets før, under og efter; forberedelse, mødet og opfølgning. På denne måde ville vi have haft en bedre plan for møderne, som kunne have hjulpet os til, at blive på sporet under forberedelse-, skrive- og konklusionsprocesserne.

Ved den overordnede planlægning, benyttede vi os af *milestone* metoden²³⁴, som vi brugte til at skabe et større overblik over, hvornår vi ville have de forskellige dele af rapporten færdigt. Vi oprettede en fælles kalender, som skulle fungere som en tidslinje, hvor vi indsatte alle mål, for hvornår noget skulle være færdigt.

Notater

Igennem projektet har vi erfaret, at gruppemedlemmerne har haft, forskellige ønsker om hvorledes der tages notater. De to der bliver beskrevet nedenunder, er de mest brugte:

- **Lineære**²³⁵

De kronologiske notater, der følger tekstens forløb, og laver notater til tekstens pointer og begreber, blev anvendt af nogle medlemmer i projektgruppen. Det er nemt med lineære notater, da man kan tage dem nemt, mens man læser og få de vigtigste begreber med. Den anden metode er:

- **Cornell**²³⁶

²³² Mac og Rasmussen (2013 s. 155)

²³³ Mac og Rasmussen (2013 s. 157)

²³⁴ Mac og Rasmussen (2013 s. 191)

²³⁵ Mac og Hagedorn-Rasmussen (2013 s. 102)

²³⁶ Mac og Hagedorn-Rasmussen (2013 s. 107)

Cornell metoden forsøger, at få læseren til at blive langt mere reflekterende over teksten, igennem en tredeling af ens arbejdsark, hvor hver del anvendes til forskellige formål. Det positive ved Cornell metoden er, at der er blevet reflekteret og skrevet sammenhængende, mens teksten blev læst. Det negative aspekt er, at det tager meget længere tid, at komme igennem læsningen, hvis man benytter denne metode. Under stressende perioder, var det ikke en effektiv måde, at komme teksten til livs på. Metoden kan være i form af: nøgleord og begreber, detaljerede temaer og pointer, samt egne kommentarer.

Det er netop disse egne kommentarer, som kræver større refleksion over teksten end f. eks. lineære noter.

Som det fremgår af denne beskrivelse, af hvad vi har anvendt fra vores progressionskursus, har projektarbejdet ikke været uden problemer og gnidninger. Der har været få kriser bl.a. ift. vores teorier, men ingen så omfattende, at de dannede grundlag for egentlige diskussioner og frustrationer; det har mest været i form af faglige og praktiske kriser. Nogle medlemmer af gruppen, havde også meget fokus på, at give positiv og konstruktiv feedback til de øvrige medlemmer. Dette havde en positiv indflydelse på arbejdsindsatsen, og lysten til at fortsætte arbejdet.

Kommunikation og IT

Vi har i gruppen ofte mødtes og arbejdet samlet. Derudover har vi brugt internetmidler som Facebook til at lave mødeaftaler, og til at ligge tekster og noter op. Vi fandt ud af, at man kunne bruge Dropbox som et alternativ til Facebook mht. at ligge dokumenter op på internettet, så det var let tilgængeligt. Det gjorde det nemmere, at administrere vores dokumenter, og vores interviews. Derudover har vi brugt Skype, til at kommunikere med hinanden, i stedet for at mødes, hvilket var brugbart når vi sad alene sent om aften og havde brug for hjælp. Vi har i slutningen af projektarbejdet brugt Google Docs til, at skrive over internettet i det samme dokument. Dette har vi brugt til analysen, diskussionen og konklusionen. Problemet med Google Docs var, at vi alle kunne skrive samtidig, og det skabte problemer, da alle ville rette det samme samtidig. Til gengæld kunne alle se, hvad der blev skrevet og komme med ideer og rettelser, med det samme. Det gav mulighed for en god diskussion om både sætningsopbygninger og selve indholdet. Det fungerede bedst, når vi var samlet. Et problem, med at have alt sit materiale på computer, viste sig at være, når internettet flere gange ikke fungerede, og ingen havde mulighed for at se hinandens dokumenter på egen computer.

Andet information

er fundet d. 30-10-14 på:

1. Fyrkat vikingecenters hjemmeside: www.fyrkat.dk.
2. Fyrkatgruppens hjemmeside: www.fyrkatgruppen.dk,
3. Bifrosts hjemmeside: www.bifrost-vikinger.dk
4. Nidhugs Facebookside: <https://www.facebook.com/pages/Vikingekampgruppen-Nidhug/129468077209724?fref=ts>